

**Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет менеджменту і маркетингу
Кафедра економіки**

**ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:**

**Завідувач кафедри,
д.е.н., проф.**

_____ **Ігор ВІНІЧЕНКО**

« ____ » _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**на тему: ДІАГНОСТИКА ТА ОБҐРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ
ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА**

Освітньо-професійна програма «Економіка»

Спеціальність 051 «Економіка»

Ступінь вищої освіти: Магістр

Здобувач

Станіслав БУР'ЯН

Науковий керівник,

к.е.н., доцент

Тамара САМІЛИК

Дніпро – 2023

ДНПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**Факультет:** Менеджменту і маркетингу**Кафедра:** Економіки**Освітньо-професійна програма:** «Економіка»**Спеціальність:** 051 «Економіка»**Ступінь вищої освіти:** Магістр

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри,

д.е.н., проф.

_____ І.І. Вінченко

« _____ » _____ 202__ р.

ЗАВДАННЯ**на підготовку кваліфікаційної роботи****Бур'яну Станіславу Володимировичу**

1. **Тема роботи:** «Діагностика та обґрунтування напрямів зміцнення фінансової стійкості підприємства»

Науковий керівник: Самілик Тамара Миколаївна, к.е.н., доцентка
затверджені наказом ДДАЕУ від « 10 » жовтня 2023 р. № 3067.

2. **Термін подання здобувачем роботи:** 4 грудня 2023 року.

3. **Вихідні дані до роботи:** Закони і законодавчі акти України, річні звіти підприємства, району, статистична звітність, додаткові таблиці до річних звітів, наукова література.

4. **Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розкрити).** Вступ. 1. Теоретико-методичні основи оцінки фінансової стійкості підприємства. 2. Сучасний стан діяльності підприємства. 3. Обґрунтування напрямів зміцнення фінансової стійкості підприємства.

5. **Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень).** 1. Ефективність використання ресурсного потенціалу. 2. Оцінка ліквідності активів підприємства та його платоспроможність. 3. Оцінка показників фінансової стійкості (незалежності) підприємства. 4. Показники ділової активності підприємства. 5. Показники рентабельності підприємства. 6. Рейтингова оцінка фінансового потенціалу підприємства. 7. Поточні витрати на надання послуг. 8. Очікуваний дохід після впровадження інвестиційного проєкту. 9. Показники ефективності проєкту. 10. Індикатори ефективності проєкту. 11. Показники економічної ефективності запропонованих послуг. 12. Співвідношення прибутку підприємства у 2022 році з прибутком від інвестиційного проєкту. 13. Співвідношення чистої рентабельності продаж підприємства у 2022 році з чистою рентабельністю продаж від інвестиційного проєкту.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання . 15.02.2023

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Збір вихідної інформації	Лютий-березень 2023 р.	
2	Підготовка теоретичного розділу	Квітень-травень 2023 р.	
3	Робота над другим розділом	Червень-серпень 2023 р.	
4	Робота над третім розділом	Вересень-жовтень 2023 р.	
5	Узагальнення висновків та пропозицій	Листопад 2023 р.	
6	Оформлення кваліфікаційної роботи	Листопад-грудень 2023 р.	

Студент _____
 (підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____
 (підпис) (прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Тема: «Діагностика та обґрунтування напрямів зміцнення фінансової стійкості підприємства»

Кваліфікаційна робота: 71 с., 22 табл., 3 рисунки, 4 додатки, 35 літературних джерел.

Об'єктом дослідження є фінансова стійкість підприємств.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти зміцнення фінансової стійкості підприємств.

Мета кваліфікаційної роботи полягає в діагностиці та обґрунтуванні напрямів зміцнення фінансової стійкості підприємства.

Основними **завданнями**, що були виконані в процесі написання кваліфікаційної роботи є:

- дослідження теоретичних аспектів та методичних підходів щодо діагностики та оцінки фінансової стійкості підприємств;
- діагностика та оцінка результатів фінансової діяльності підприємства і визначення фінансової його стійкості;
- пошук та обґрунтування запропонованих напрямів зміцнення фінансової стійкості підприємства.

Методи дослідження. В процесі виконання кваліфікаційної роботи використовувались наступні методи досліджень: монографічний, графічний метод, методи синтезу і аналізу та статистико-економічні прийоми обробки інформації з використанням програмного забезпечення Microsoft Excel.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в удосконаленні трактування категоріального апарату та обґрунтуванні методичних підходів щодо оцінки фінансової стійкості підприємства та пошуку і запровадженні заходів її зміцнення.

В процесі виконання кваліфікаційної роботи *дістали подальшого розвитку:*

- удосконалено трактування дефініції «фінансова стійкість підприємства» як комплексної категорії та деталізовано обґрунтування методичних прийомів та методів щодо оцінки фінансового стану підприємства;

- ідентифіковано сучасний фінансовий стан діяльності підприємства та виявлені основні проблеми, що можуть погіршити його стабільність фінансової діяльності в подальшому;

- виявлено основні напрями стабілізації результатів фінансової діяльності підприємства завдяки впровадженню інвестиційного проекту.

Розглянуто теоретичні аспекти щодо фінансової стійкості підприємства; проаналізовано основні методи, прийоми та підходи дослідження фінансової стійкості підприємства; продіагностовано та оцінено ресурсний потенціал товариства, ліквідність, плато- та кредитоспроможність, фінансову незалежність підприємства; наведено та обґрунтовано основні напрями зміцнення фінансової стійкості підприємства завдяки впровадженню інвестиційного проекту з надання додаткових послуг.

Керівництвом підприємства пропонується результати практичних досліджень впровадити в діяльність підприємства.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

Ліквідність, платоспроможність, фінансова стабільність, прибуток, рентабельність продаж, рентабельність активів, економічна ефективність, інвестиційний проєкт, надання послуг.

KEYWORDS

Liquidity, solvency, financial stability, income, profitability, is a sale, ROA, economic efficiency, investment project, grant of services.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	9
1.1. Сутність фінансової стійкості підприємства та фактори впливу	9
1.2. Методика оцінки фінансової стійкості підприємства	14
Висновки до першого розділу	21
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	23
2.1. Діагностика забезпеченості та ефективності використання потенціалу підприємства	23
2.2. Діагностика фінансового стану підприємства	31
Висновки до другого розділу	41
РОЗДІЛ 3. ОБҐРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	43
3.1. Обґрунтування інвестиційного проєкту	43
3.2. Ефективність впровадження інвестиційного проєкту	47
Висновки до третього розділу	54
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	57
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	62
ДОДАТКИ	66

ВСТУП

Актуальність теми. В сучасних умовах воєнного стану в нашій країні все більше підприємств стикається з проблемами фінансової стабільності їх господарської діяльності. Невизначеність у майбутньому, сучасні внутрішні проблеми в країні, все це негативно впливає на кінцеві результати діяльності підприємств, і як наслідок, їх фінансову стійкість. Тому, одним із основних завдань всіх підприємств на сучасному етапі є забезпечення та управління їх фінансовою діяльністю з метою підвищення їх життєздатності, конкурентоспроможності та фінансової стійкості у невизначених умовах господарювання.

Проблематика фінансової стійкості підприємств завжди була актуальною і піднімалась великим колом науковців, як вітчизняних, так і зарубіжних. Дослідженням цієї тематики займалися такі науковці як І.А. Бланк, Г.В. Савицька, А.М. Поддєрьогін, В.М. Івахненко, О.С. Філімоненков і ряд інших дослідників. Проте, практично відсутні праці наукових досліджень щодо зміцнення фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану країни.

Отже, на сучасному етапі залишаються проблеми, як методичного, так і практичного характеру, що потребують свого розв'язання. Це актуалізує тему кваліфікаційної роботи і практичне значення наукових результатів дослідження.

Об'єктом дослідження є фінансова стійкість підприємств.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти зміцнення фінансової стійкості підприємств.

Мета кваліфікаційної роботи полягає в діагностиці та обґрунтуванні напрямів зміцнення фінансової стійкості підприємства.

Основними **завданнями**, що були виконані в процесі написання кваліфікаційної роботи є:

- дослідження теоретичних аспектів та методичних підходів щодо діагностики та оцінки фінансової стійкості підприємств;
- діагностика та оцінка результатів фінансової діяльності підприємства і визначення фінансової його стійкості;
- пошук та обґрунтування запропонованих напрямів зміцнення фінансової стійкості підприємства.

Методи дослідження. В процесі виконання кваліфікаційної роботи використовувались наступні методи досліджень: монографічний, графічний метод, методи синтезу і аналізу та статистико-економічні прийоми обробки інформації з використанням програмного забезпечення Microsoft Excel.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в удосконаленні трактування категоріального апарату та обґрунтуванні методичних підходів щодо оцінки фінансової стійкості підприємства та пошуку і запровадженні заходів її зміцнення.

В процесі виконання кваліфікаційної роботи *дістали подальшого розвитку*:

- удосконалено трактування дефініції «фінансова стійкість підприємства» як комплексної категорії та деталізовано обґрунтування методичних прийомів та методів щодо оцінки фінансового стану підприємства;
- ідентифіковано сучасний фінансовий стан діяльності підприємства та виявлені основні проблеми, що можуть погіршити його стабільність фінансової діяльності в подальшому;
- виявлено основні напрями стабілізації результатів фінансової діяльності підприємства завдяки впровадженню інвестиційного проєкту.

Практичне значення одержаних результатів в кваліфікаційній роботі полягає в розробці конкретних пропозицій та рекомендацій щодо удосконалення фінансової стійкості підприємства шляхом впровадження інвестиційного проєкту з надання додаткових послуг.

Апробація результатів дослідження. Результати наукових досліджень розглядались на науково-практичній інтернет-конференції «Актуальні проблеми економіки, управління та маркетингу в аграрному бізнесі» (Дніпро, ДДАЕУ, 2023 рік).

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається з реферату, вступу, трьох розділів, шести підрозділів, висновків та пропозицій, переліку використаних літературних джерел, додатків. Повний обсяг кваліфікаційної роботи становить 71 сторінка. Перелік використаних літературних джерел становить 35 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність фінансової стійкості підприємства та фактори впливу

Криза в нашій країні, яка обумовлена повномасштабними воєнними діями в нашій державі починаючи з 24 лютого 2022 року, вимагає від підприємств обґрунтованих господарських дій, які можуть призвести до фінансової стабільності та прибутковості підприємств. Адже, саме прибутковість господарських одиниць дозволить стабілізувати економічні процеси в країні, збільшити розмір бюджетних надходжень на утримання і забезпечення воєнних та мати можливість вступити до Євросоюзу.

Дефініція «фінансова стійкість» досить часто науковцями розглядається як синонім фінансового стану або фінансової стабільності підприємства. Крім того, фінансову стійкість підприємства досить часто асоціюють з такими поняттями як «рівновага» та «стабільність».

За допомогою таблиці 1.1 проведемо дослідження щодо визначення, трактовки фінансової стійкості підприємства.

Дослідження щодо трактування категорії «фінансова стійкість» доводять, що серед науковців відсутня єдність до зазначеної категорії. В залежності від напрямку власних досліджень, кожен з них може розглядати її з різних сторін. Так, частина науковців під фінансовою стійкістю підприємства розуміють стан фінансових ресурсів підприємства. Хтось бачить кінцеві результати господарювання. А дехто залежність підприємств від залучених джерел фінансування, тобто можливість підприємства бути плато- та кредитоспроможним. Найбільш повне визначення фінансовій стійкості підприємства, надав В.М. Івахненко, в якому зазначив усі напрями і

внутрішні фактори, які впливають на фінансову стабільність господарської діяльності підприємства. Головний акцент у визначенні автор надав саме збалансованості усіх ресурсів, доходів та витрат.

Таблиця 1.1.

Підходи до визначення категорії «фінансова стійкість»

Автори	Визначення поняття «фінансова стійкість»
О.С. Філімоненков	«...стан підприємства, при якому розмір майна (активів) достатній для погашення зобов'язань, тобто підприємство є платоспроможним»
О.Р. Кривицька	«...результат формування достатнього для розвитку підприємства обсягу прибутку, що є визначальною ознакою його економічної незалежності»
Б.Є. Грабовецький	«...надійно гарантована платоспроможність, рівновага між власними та залученими засобами, незалежність від випадковостей ринкової кон'юнктури і партнерів, довіра кредиторів та інвесторів та рівень залежності від них, наявність такої величини прибутку, який би забезпечив самофінансування»
Г.В. Савицька	«...здатність суб'єкта господарювання функціонувати та розвиватися, зберігаючи рівновагу своїх активів і пасивів у мінливому внутрішньому та зовнішньому середовищі, що гарантує його платоспроможність та інвестиційну привабливість у довгостроковій перспективі в межах допустимого розвитку»
І.А. Бланк	«...характеристика фінансового стану підприємства, що забезпечується високою часткою власного капіталу в загальній сумі фінансових ресурсів, які використовуються»
А.Н. Азрилиян	«...комплексне поняття, яке володіє зовнішніми формами прояву, формується в процесі господарської діяльності і знаходиться під впливом різних факторів»
В.М. Івахненко	«...відображає збалансованість засобів та джерел їх формування, доходів і витрат, грошових і товарних потоків, оцінюється на підставі співвідношення власного та злученого капіталу підприємства, темпів нагромадження власних засобів унаслідок господарської діяльності, співвідношення довгострокових і поточних зобов'язань, достатності забезпечення матеріальних оборотних засобів власними джерелами»
Б.Г. Поляк	«...забезпеченість запасів і витрат підприємства джерелами формування»
Є.А. Уткін	«...в якості критерію фінансової стійкості підприємства пропонує використовувати вірогідність банкрутства»

Джерело: [4, 7, 12, 26, 27, 32, 34]

Проте, в ньому не чітко виражений вплив зовнішніх факторів на фінансову стійкість підприємства.

Отже, розглянемо усі внутрішні та зовнішні фактори, які впливають на фінансову стійкість підприємства. При цьому зазначимо, що на внутрішні фактори підприємство може впливати в процесі своєї господарської діяльності, на відміну від зовнішніх факторів, які підприємство лише повинно враховувати в процесі господарювання.

Усі внутрішні фактори – це фактори мікросередовища, які можуть впливати на фінансову стійкість підприємства. До них відносяться, по-перше, це споживачі, від потреб та купівельної спроможності яких залежить розвиток самого ринку відповідних товарів або послуг і доходність підприємства. По-друге, це постачальники сировини для процесу виробництва продукції, від яких залежать кінцеві витрати підприємства в процесі операційної діяльності. По-третє, це наявність на конкретному ринку активних конкурентів та відповідних товарів, що підлягають реалізації (ідентичні або диференційовані), від чисельності та виду яких формується модель ринку та правила входження до нього. Все це також впливає на витратну частину діяльності підприємства та ті доходи, які воно може отримати. І звісно, що на фінансову стабільність підприємства суттєво впливають посередники, за допомогою яких більшість продукції підприємств реалізується споживачам. Від їх торгової політики (рівень закупівельних цін у товаровиробника або умови отримання певного відсотка прибутку після реалізації продукції тощо) залежить доходність (прибутковість) діяльності підприємства, а відповідно і фінансова стійкість, яка не можлива без прибуткової діяльності організацій, фірм, підприємств.

Проте, на фінансову стійкість підприємства впливають не тільки внутрішні фактори, але і зовнішні, які можуть призвести до дисбалансу наявності та ефективності використання усього ресурсного потенціалу підприємства, дисбалансу отриманих доходів та запланованих витрат. До основних факторів зовнішнього впливу відносяться:

- економічні чинники, до складу яких відноситься: стабільність курсу національної грошової одиниці; політика податкової система, яка може сприяти розвитку малого та середнього бізнесу або навпаки; стабільний розвиток міжнародних відносин з країнами експортерами та імпортерами готової продукції і сировини; стабільний розвиток вітчизняного виробництва тощо;

- стабільність політичної ситуації в країні;

- стабільність законодавчого поля, яке суттєво впливає на стабільність та розвиток підприємницької діяльності. Постійні зміни в нормативно-правовій базі, що регулює господарську діяльність підприємств, на жаль, досить негативно впливають на результати господарської їх діяльності, збалансованість доходів та витрат в процесі ведення бізнесу;

- демографічні, соціально-культурні та екологічні чинники. Тут зазначимо, що, на жаль, воєнні дії, що відбуваються в нашій країні суттєво збільшили вплив цих факторів на підприємницьку діяльність різних організацій, фірм, підприємств. Адже, після 24 лютого 2022 року в країні відбулося суттєве скорочення населення, екологія нашої країни зазнала значних негативних змін, а соціальний рівень великої кількості населення погіршився.

Отже, аналіз внутрішніх та зовнішніх факторів впливу на діяльність підприємств доводить, що фінансова стабільність підприємства – це стабільність і збалансованість не тільки ресурсного потенціалу підприємства, його доходів та витрат, а і стабільність зовнішніх чинників, що суттєво впливають на результати підприємницької діяльності бізнес-структур.

Таким чином, фінансова стійкість підприємства – це комплексне поняття, яке формується під впливом внутрішніх та зовнішніх факторів, що впливають на збалансованість його ресурсного потенціалу, доходів та витрат, рівень конкурентоспроможності на відповідних ринках товарів та послуг і доводить його стабільну господарську діяльність протягом тривалого часу

(навіть в умовах нестабільності зовнішніх чинників) завдяки обґрунтовано прийнятним рішенням.

Фінансову стійкість підприємства, як комплексну категорію, можна розглядати під кутом зору часового фактору та функціональної спрямованості. В залежності від цих ознак, фінансову стабільність підприємства можна поділяти на наступні види:

- тактична стійкість підприємства, забезпечується збалансованістю між поточними ресурсами, що надходять на підприємство і які споживаються ним;

- стратегічна стійкість відповідає за досягнення довгострокових цілей, які забезпечуються відповідними темпами розвитку підприємства та ринку, на якому воно працює, в умовах ризику та невизначеності;

- техніко-технологічна стійкість характеризуються спроможністю підприємства отримувати конкурентні переваги над іншими підприємствами завдяки наявності та використання новітньої техніки та технології виробництва продукції;

- організаційна стійкість досягається завдяки обґрунтовано прийнятими управлінськими рішеннями щодо організації процесу виробничої діяльності та стабільними зовнішніми відносинами з іншими суб'єктами господарювання;

- маркетингова стійкість досягається завдяки ефективній рекламній діяльності підприємства, регулярному моніторингу ринку товарів та послуг, на якому працює підприємство, впровадженню додаткових послуг в процесі реалізації продукції та після нього тощо;

- економічна стабільність підприємства є сукупністю виробничої, організаційної та технологічної стійкості підприємства, що дозволяє йому в умовах постійних змін зовнішніх і внутрішніх факторів мати регулярну прибутковість від виробничої та збутової діяльності;

- екологічна стабільність досягається завдяки використанню ресурсо- та енергозберігаючих технологій, своєчасному реагуванню на можливі екологічні кризи;

- соціальна стійкість – це спроможність підприємства, завдяки обґрунтованим управлінським рішенням, зберігати стабільний висококваліфікований кадровий потенціал підприємства

Отже, на підставі проведених досліджень ми можемо стверджувати, що фінансова стійкість підприємства є складним та багатофакторним поняттям, яке формується під впливом внутрішніх та зовнішніх чинників, і завдяки якому досягається можливість підприємства розвиватись навіть в умовах нестабільної ситуації та підвищених ризиків.

1.2. Методика оцінки фінансової стійкості підприємства

В умовах ринкової економіки та воєнного стану фінансова стійкість підприємств відіграє важливу роль на сучасному етапі нашої країни та в подальшому її відновлені. Адже фінансова стабільність підприємств – це не тільки прибутки самого підприємства, це і додаткові надходження в бюджет нашої держави на підтримку ЗСУ та економіки країни в цілому. Особливо це важливо в період воєнного стану в країні.

Фінансова стійкість підприємства залежить від його фінансового стану. Чим краще фінансовий стан підприємства, тим вище його фінансова стабільність. Фінансовий стан підприємства є складною економічною категорією, яка відображає наявність капіталу на конкретний момент часу та кругообіг однієї грошової одиниці, що впливає на здатність підприємства до саморозвитку. Дослідження щодо фінансового стану підприємства необхідно проводити за наступними напрямками:

- ліквідність та платоспроможність підприємства;
- ділова активність підприємства;
- фінансова незалежність (стабільність) підприємства;
- прибутковість діяльності підприємства.

Послідовність проведення діагностики фінансового стану підприємства за усіма напрямками полягає у тому, що спочатку проводиться експрес-аналіз, який дозволяє встановити проблемні місця у фінансовій діяльності підприємства, потім проводиться комплексна діагностика з метою деталізації факторів впливу на результати фінансового стану підприємства. Такий підхід дозволяє скоротити час на проведення повного аналізу фінансового стану підприємства, оскільки експрес-аналіз дозволяє чітко зрозуміти вузькі (проблемні) місця підприємства і зосередитись саме на їх аналізі.

Кожен з наведених напрямів діагностики фінансового стану підприємства має певний перелік показників, за допомогою яких можливо розкрити проблеми та переваги підприємства за конкретним напрямом. Так, напрямок «ліквідність та платоспроможність підприємства» є одним із основних в аналізі платоспроможності підприємства, оскільки саме ліквідність, тобто здатність активів швидко перетворюватись на готівку, дозволяє підприємству здійснювати певні фінансові операції на підприємстві і залишатись протягом року платоспроможним для усіх суб'єктів господарювання, з якими воно співпрацює.

Принцип побудови усіх показників ліквідності та платоспроможності підприємства заснований на порівнянні активної частини балансу підприємства з його пасивною частиною.

Так, експрес-аналіз ґрунтується на співставленні активної та пасивної частин балансу підприємства в розрізі ліквідності активів різного рівня та основних джерел їх формування і термінів сплати боргів.

Баланс підприємства вважається абсолютно ліквідним, якщо виконуються наступні вимоги:

- 1) $A1 \geq P1$;
- 2) $A2 \geq P2$;
- 3) $A3 \geq P3$;
- 4) $A4 < P4$.

Де, $A1$ - найбільш ліквідні активи;

$P1$ – термінові пасиви;

$A2$ – активи, які здатні швидко реалізуються;

$P2$ – короткострокові пасиви;

$A3$ – активи, що реалізуються повільно;

$P3$ – довгострокові пасиви;

$P4$ – постійні пасиви.

$A4$ – активи, що важко реалізуються;

Комплексний аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства включає в себе певну кількість коефіцієнтів, які побудовані за принципом співставлення активної частини оборотного капіталу підприємства з його поточними зобов'язаннями.

Основними показниками комплексного аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства є коефіцієнти загальної, швидкої та абсолютної ліквідності. Адже саме ці показники розкривають спроможність підприємства покривати вчасно свої негайні та поточні зобов'язання. Так, коефіцієнт поточної ліквідності свідчить про загальну спроможність підприємства сплачувати свої боргові зобов'язання. Коефіцієнт проміжної ліквідності дозволяє розкрити пропорційність запасів на підприємстві та його грошових коштів (враховуючи дебіторську заборгованість). Коефіцієнт абсолютної ліквідності свідчить про спроможність підприємства сплачувати вчасно свої негайні пасиви. Якщо у підприємства за розрахунками перші два показника відповідають нормативу, а третій занадто малий, то таке підприємство скоріш за все має великі розміри дебіторської заборгованості, яка може негативно впливати на фінансові результати діяльності підприємства.

Також до складу показників ліквідності та платоспроможності підприємства включаються показники, які розкривають окрему частку оборотних активів в загальній кількості оборотних активів або всіх

активів підприємства. До складу цієї групи показників входять такі як: частка оборотних коштів в активах підприємства, частка виробничих запасів в поточних активах підприємства, частка чистих оборотних активів у покритті запасів.

Фінансова стійкість підприємства – це запорука його платоспроможності протягом тривалого періоду та здатність залишатись конкурентоспроможним підприємством на ринку, незважаючи на ризики певного рівня.

Дослідження щодо фінансової стійкості підприємства, як правило, проводиться за допомогою, як абсолютних, так і відносних показників.

Сутність діагностики фінансової стабільності підприємства за допомогою абсолютних показників полягає у визначенні трьохкомпонентного показника типу фінансової стійкості підприємства, який будується за принципом встановлення фактичних фінансових джерел покриття запасів на підприємстві. Так, основними джерелами покриття запасів на підприємства можуть бути: 1) власні оборотні кошти (K1); 2) власні оборотні кошти + довгострокові позикові джерела формування запасів (K2); 3) власні оборотні кошти + довгострокові позикові джерела формування запасів + короткострокові кредити (K3). Для встановлення фактичних джерел покриття запасів на підприємстві (Ф1; Ф2; Ф3) необхідно від суми кожного джерела покриття запасів (K1; K2; K3) відняти загальну суму запасів на підприємстві (З) і порівняти з нормативними значеннями для встановлення типу фінансової стійкості підприємства.

Таким чином, використовуючи абсолютні показники фінансової стійкості підприємства, ми можемо встановити трьохкомпонентний показник типу фінансової стабільності підприємства, який може свідчити про абсолютну стійкість підприємства, або про нормальну стійкість, або про передкризовий його стан, або, взагалі, про кризовий стан підприємства.

За допомогою відносних показників фінансової стійкості підприємства проводиться комплексний аналіз незалежності підприємства і встановлюються основні чинники впливу на відповідний стан підприємства. Принцип побудови зазначеної групи показників зводиться до порівняння власного та залученого капіталу на підприємстві у різних його варіаціях. Так, одним із основних показників є коефіцієнт автономії (незалежності) підприємства, за допомогою якого можливо встановити яку питому вагу в балансі підприємства складає власний його капітал. Якщо питома вага власного капіталу перевищує 50%, то таке підприємство вважається незалежним і фінансово стабільним. Якщо менше 50%, то це свідчить про фінансову залежність підприємства від залучених коштів. З даним показником тісно пов'язаний коефіцієнт концентрації позикового капіталу, який показує питому вагу позикового капіталу в пасивній частині балансу підприємства. Відповідно, чим нижче значення даного показника, тим більш незалежним є підприємство. Критичне його значення для підприємства складає на рівні 0,7. Коефіцієнт незалежності та коефіцієнт позикового капіталу у сумі завжди повинні дорівнювати 1.

Оберненим показником коефіцієнту автономії є коефіцієнт фінансової залежності підприємства від зовнішніх кредиторів. Критичне його значення для підприємства дорівнює 2. Також до складу показників, що свідчать про фінансову стійкість підприємства відносять два взаємопов'язаних (взаємообернених) показника – це коефіцієнт фінансової стабільності та коефіцієнт фінансового ризику, які розраховуються як співвідношення власного та позикового капіталу. Критичним значенням для кожного з них є 1, а оптимальний варіант коефіцієнту фінансового ризику знаходиться на рівні менше 0,5.

Немаловажними показниками фінансової стійкості підприємства є коефіцієнт маневреності власних коштів, якій показує, яка частка власного капіталу знаходиться в обороті, а яка капіталізована та коефіцієнт

інвестування, який свідчить про частку основних засобів, що профінансована за рахунок власних коштів. Аналіз фінансової стійкості підприємства був би не повним, якщо б не здійснювалось порівняння довгострокових пасивів з загальною сумою позикового капіталу, яке дозволяє встановити питому вагу довгострокових активів в загальній сумі позикового капіталу.

Суттєве значення в фінансовій стійкості підприємства відіграє група показників ділової його активності. Адже, саме від ефективності використання наявних ресурсів залежать кінцеві результати діяльності підприємства та його фінансовий стан. В принцип побудови цієї групи показників покладено співвідношення отриманого доходу та ресурсів, які були використанні для отримання цього доходу. Це такі показники як: коефіцієнт трансформації капіталу; коефіцієнти дебіторської та кредиторської заборгованості; коефіцієнти оборотності власного, основного та оборотного капіталу та інші. На підставі цих коефіцієнтів визначається тривалість обороту відповідних ресурсів у днях. Чим менший період обороту, тим більше разів одна грошова одиниця обернеться протягом року, а відповідно підприємство отримає більше доходу та прибутку.

Основним показником даної групи є показник фінансового циклу. Позитивним моментом для підприємства є зниження даного показника у динаміці. Якщо значення показника є нижчим нуля, то це говорить про проблеми з ліквідністю.

Головною умовою стабільної діяльності підприємства є його прибутковість, без якої розвиток і діяльність самого підприємства не можливі. Проте, розмір прибутку без його порівняння з витратами нічого не дає підприємству. Адже, загальний розмір прибутку можна збільшити, але при цьому понести витрати в два рази більші, ніж розмір отриманого прибутку. А відтак, критерієм економічної ефективності діяльності підприємства є його рентабельність.

Всі види рентабельності, які можливо обчислити в процесі господарської діяльності підприємства, поділяються на три групи:

показники рентабельності інвестицій (капіталу), показники рентабельності продажів та показники рентабельності виробничої діяльності. Група показників рентабельності інвестицій свідчить про ефективність використання всіх активів підприємства та окремо власного капіталу. Якщо зазначені показники вище їх нормативного значення (рентабельність активів $> 0,1$; рентабельність власного капіталу $> 0,15$), то підприємство раціонально і ефективно використовує наявні у нього ресурси і навпаки.

Показники рентабельності продаж показують ефективність виробничої та маркетингової діяльності підприємства, а також ефективність політики ціноутворення. До цієї групи відносяться валова, операційна та чиста рентабельність продаж. Принцип їх побудови – це співвідношення всіх видів прибутку (кожен окремо) з доходом, який отримує підприємство протягом року.

Принципом побудови останньої групи показників (рентабельності господарської діяльності) є порівняння всіх видів прибутку (кожен окремо) з витратами, які понесло підприємство для досягнення відповідного розміру прибутку.

Для повного аналізу фінансового стану підприємства необхідно здійснити інтегровану оцінку його фінансового потенціалу за допомогою використання основних показників кожної його групи та порівняти їх з нормативними значеннями щодо високого, середнього та низького рівня фінансового потенціалу підприємства. Після чого, на підставі значень відповідних показників побудувати криву фінансового потенціалу підприємства та зробити висновки.

Отже, на підставі проведених досліджень щодо методики оцінки фінансової стійкості підприємства було встановлено, що оцінка його фінансового стану господарської діяльності здійснюється за допомогою експрес-аналізу, з метою виявлення проблемних місць діяльності підприємства, та комплексної оцінки з використанням коефіцієнтів за такими

основними напрямками: оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства, оцінка фінансової незалежності підприємства, оцінка ділової його активності та оцінка прибутковості підприємства. Кожна з цих груп характеризує окрему господарську ланку фінансової діяльності підприємства і дозволяє провести комплексну оцінку фінансового потенціалу підприємства, його плато- та кредитоспроможності, конкурентоспроможності на відповідному ринку господарської діяльності.

Висновки до першого розділу.

1. Дослідження щодо трактування категорії «фінансова стійкість» довели, що серед науковців відсутня єдність до зазначеної категорії. В залежності від напрямку власних досліджень, кожен з них може розглядати її з різних сторін. Так, частина науковців під фінансовою стійкістю підприємства розуміють стан фінансових ресурсів підприємства. Хтось бачить кінцеві результати господарювання. А дехто залежність підприємств від залучених джерел фінансування, тобто можливість підприємства бути плато- та кредитоспроможним

2. Згідно проведених досліджень фінансову стійкість підприємства пропонується трактувати як комплексне поняття, яке формується під впливом внутрішніх та зовнішніх факторів, врахування яких призводить до стабільності господарської діяльності підприємств протягом тривалого часу (навіть в умовах нестабільності зовнішніх чинників) завдяки збалансованості його ресурсного потенціалу, доходів та витрат, обґрунтовано прийнятим рішенням.

3. На підставі проведених досліджень щодо методики оцінки фінансової стійкості підприємства було встановлено, що його оцінка здійснюється за допомогою експрес-аналізу, з метою виявлення проблемних

місць діяльності підприємства, та комплексної оцінки з використанням коефіцієнтів за такими основними напрямками: оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства, оцінка фінансової незалежності підприємства, оцінка ділової його активності та оцінка прибутковості підприємства. Кожна з цих груп характеризує окрему господарську ланку фінансової діяльності підприємства і дозволяє провести комплексну оцінку фінансового потенціалу підприємства, його плато- та кредитоспроможності, конкурентоспроможності на відповідному ринку господарської діяльності.

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Діагностика забезпеченості та ефективності використання потенціалу підприємства

Товариство з обмеженою відповідальністю «АГРОСІЧЕСЛАВ» засноване у 2015 році за юридичною адресою: Запорізьке шосе, буд. 28/м, м. Дніпро, Дніпропетровська обл., Україна, 49107. Керівник підприємства - Олійник Олександр Сергійович. Розмір статутного капіталу - 1 400,00 грн.

Основний вид діяльності товариства згідно КВЕД – це, 46.21 Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин;

Додатковими видами діяльності згідно КВЕД є:

- 01.61 Допоміжна діяльність у рослинництві
- 46.11 Діяльність посередників у торгівлі сільськогосподарською сировиною, живими тваринами, текстильною сировиною та напівфабрикатами
- 46.75 Оптова торгівля хімічними продуктами
- 49.41 Вантажний автомобільний транспорт
- 52.10 Складське господарство
- 73.20 Дослідження кон'юнктури ринку та виявлення громадської думки
- 74.90 Інша професійна, наукова та технічна діяльність, н.в.і.у.

Основним видом діяльності товариства згідно офіційної інформації, що висвітлюється в інформаційному просторі, є оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин. Проте, підприємство більше приділяє уваги закупівлі засобів захисту рослин, добрив та стимуляторів росту, препаратам біозахисту рослин.

ТОВ «Агросічеслав» протягом останніх трьох років є представником відомої німецької компанії DVA AGRO GMBH, яка займається виробництвом засобів захисту рослин, добрив тощо (рис. 2.1) і ряду інших за відповідним спрямуванням компаній.

The screenshot shows a web browser displaying the website <https://agrarii-razom.com.ua/organization/dva-agro-gmbh/>. The page is titled "DVA AGRO GMBH (НІМЕЧЧИНА)" and features a navigation menu with categories like "ОГОЛОШЕННЯ", "ПЕСТИЦИДИ ТА АГРОХІМІКАТИ", "ДОВІДНИКИ", "КОРИСНЕ", "НОВИНИ, АНОНСИ ПОДІЙ, СТАТТІ", "ОРГАНІЗАЦІЇ", and "ІНШЕ". The main content area is divided into three tabs: "ІНФОРМАЦІЯ", "КОНТАКТИ", and "ПРЕДСТАВНИКИ". The "ПРЕДСТАВНИКИ" tab is active, showing a list of regional representatives. The list includes the following information:

ІНФОРМАЦІЯ	КОНТАКТИ	ПРЕДСТАВНИКИ
Адреси і телефони регіональних представництв:		
Україна м. Київ вул. Євгена Сверстока, 2А, офіс 600		
Дистрибутори:		
Назва компанії	Адреса	Контакти
Волинська обл.		
Агрії (Агроскоп)	(067) 216 17 65	
ТОВ "НОР-ЕСТ АГРО"	(050) 996 20 53	
Вінницька обл.		
ПП "Поділля-Агрохімсервіс"	Томашпільський р-н (099) 553 91 54	
ТОВ "Кроп Інкріс"	м. Вінниця (067) 541 66 57	
Агрії (Агроскоп)	(067) 555 34 51	
Дніпропетровська обл.		
ТОВ "Агросічеслав"	м. Дніпро (067) 115 44 55	
ТОВ "Агроєко плюс"	https://agro-eko.com.ua/ м. Каміньске (067) 584 24 74	

Рис. 2.1. Представники німецької компанії DVA AGRO GMBH в Україні

Відповідно до переліку основних та додаткових видів діяльності, підприємство у своїй наявності не має земельних ресурсів відведених під виробництво сільськогосподарської продукції, але має транспортні засоби, машини та обладнання середньою вартістю 1367,75 тис. грн. станом на 2022 рік. Постійний персонал підприємства складає 7 осіб. За необхідності перевезень або проведення погрузочно-розвантажувальних робіт працівниками товариства, воно наймає тимчасових працівників.

Основним принципом діяльності підприємства є повне задоволення свого споживача. Для цього підприємство спочатку здійснює детальну консультацію, а саме, аналізує санітарний стан посівних площ, визначає проблемні моменти та причини їх виникнення, надає оптимальні рішення для їх усунення. Потім, за згодою клієнта, укладає договір, в якому

пропонуються взаємовигідні умови співпраці та лояльна цінова політика. З метою додаткової підтримки клієнтів підприємство надає агрономічний супровід. Для збереження постійних клієнтів та їх розширення підприємство здійснює післяпродажне обслуговування, завдяки якому отримує відгуки про придбану продукцію та при необхідності вносить відповідні корективи.

З метою покращення реалізації продукції підприємство розробило свій сайт, на якому висвітлюється вся інформація для майбутнього споживача щодо видів продукції, їх цінової політики, наведені всі контакти зв'язку з підприємством для отримання певних консультацій (посилання на сайт: <https://store.agrosicheslav.com.ua/udobr/>) [35]. Така форма зв'язку з майбутніми споживачами в умовах коронавірусу та воєнного стану надає можливості підприємству розширювати кількість своїх споживачів, що позитивно впливає на кінцеві результати його діяльності.

Основними видами продукції на підприємстві є:

- Засоби захисту рослин:
 - Гербіциди (асортимент 47 видів);
 - Фунгіциди (асортимент 13 видів);
 - Протравлювачі (асортимент 8 видів);
 - Інсектициди (асортимент 15 видів);
 - Десиканти (асортимент 2 види) тощо.
- 8 видів мінеральних добрив;
- 2 види стимуляторів/регуляторів росту рослин;
- Насіння:
 - Соняшнику (в асортименті 18 сортів);
 - Кукурудзи на зерно (1 сорт);
 - Рапс (в асортименті 4 сорта).

Цінову політику зазначеного асортименту деяких видів продукції надамо у вигляді скрін-шотів з сайту підприємства (додаток А, Б, В, Д).

Результати діяльності будь-якого підприємства, не залежно від його спеціалізації, у значній мірі залежать від наявності та ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства, до складу якого входять не тільки земельні, трудові, матеріальні, фінансові ресурси, але і потенціал відповідних процесів, які відбуваються на підприємстві. Так, складовими потенціалу можуть бути: система управління, стиль керівництва, маркетинг, інновації тощо. Проте, вирішальну роль у діяльності підприємства мають саме матеріальні ресурси, його кадровий потенціал і, звісно, фінансові ресурси, без наявності яких підприємство не має можливості у повній мірі здійснювати непреривний процес господарської діяльності. Розглянемо наявність та рух відповідних ресурсів на підприємстві за допомогою таблиці 2.1.

Дослідження щодо забезпеченості та рівня використання виробничо-промислового потенціалу на підприємстві протягом 2020-2022 років свідчать, що кадровий потенціал товариства залишається не змінним протягом усього періоду. Проте, рівень його використання постійно підвищується. Так, кількість відпрацьованих людино-годин одним працівником на підприємстві у 2022 році збільшилась на 3,67 % в порівнянні з 2020 роком і станом на звітний період склала 2283,71 люд-год, що вище від нормативного часу на 83,71 люд-год. Зазначимо, що і рівень середньої місячної заробітної плати на одного працівника підприємства у 2022 році підвищився на 5,91% і склав 7684,91 грн. Звісно, що даний рівень заробітної плати нижчий за середній рівень по країні, але в умовах воєнного стану працівники підприємства залишаються відданими своїй роботі.

Стосовно забезпеченості підприємства оборотним капіталом зазначимо, що його середньорічна вартість у звітному періоді суттєво збільшилась і станом на 2022 рік перевищила відповідні показники 2020 року на 179,78% або на 2244,77 тис. грн. Проте, збільшення загальної вартості оборотного капіталу негативно вплинуло на коефіцієнт його оберненості, який знизився у 2022 році проти 2020 року на 48,71%.

Таблиця 2.1

**Забезпеченість підприємства виробничо-промисловим потенціалом та
рівень його використання**

Показники	2020	2021	2022	2022 у % до 2020
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	23066,1	33103,6	33101,8	143,51
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	1273,35	1483,3	1367,75	107,41
Середньорічна вартість оборотного капіталу, тис. грн.	1248,63	2668,55	3493,4	279,78
Середньорічна чисельність працівників, осіб	7	7	7	100,00
Відпрацьовано одним працівником, люд-год.	2202,86	2300,0	2283,71	103,67
Кількість відпрацьованих годин працівниками підприємства, люд.-год.	15420,0	16100,0	15986,0	103,67
Річний (нормативний) фонд робочого часу, люд-год.	15400	15400	15400	100,00
Коефіцієнт використання працівників підприємства	1,00	1,05	1,04	103,67
Річний фонд заробітної плати працівників, грн.	609518,5	631629,1	645532,2	105,91
Середньомісячна заробітна плата 1-го працівника, грн.	7256,17	7519,39	7684,91	105,91
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,21	0,29	0,35	166,67
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,79	0,71	0,65	82,28
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,36	0,00	0,04	11,11
Припадає основних засобів на 1-го працівника, тис. грн.	181,91	211,90	195,39	107,41
Коефіцієнт обороту оборотного капіталу	18,47	12,41	9,48	51,29

Основні засоби, які відіграють одну із найважливіших складових частин виробничого потенціалу підприємства, у 2022 році збільшились на 7,41% проти 2020 року і на кінець звітного періоду їх середньорічна вартість

склала 1367,75 тис. грн. Проте, більш детальний аналіз складових частин основного капіталу підприємства довів, що товариство має певні проблеми, а саме, протягом останніх двох років оновлення основного капіталу на підприємстві практично не відбувалось, рівень зношеності машин та обладнання у 2022 році вже складає 35%. Звісно, що протягом ще певного періоду часу підприємство може працювати з відповідною матеріально-технічною базою і покращувати кінцеві результати своєї діяльності. Разом з тим, підприємству рекомендується звернути певну увагу на стан своїх основних засобів.

Таким чином, забезпеченість та рівень використання виробничо-промислового потенціалу підприємства можна охарактеризувати як достатній.

Забезпеченість підприємства відіграє важливу роль в подальшій його господарській діяльності, але наявність виробничо-промислового капіталу на підприємстві ще не означає ефективність його використання, від якої залежать кінцеві результати діяльності підприємства. Саме ефективність використання наявного потенціалу дозволяє підприємству виготовляти необхідний обсяг продукції, реалізація кого приносить певні прибутки підприємству.

Розглянемо за допомогою таблиці 2.2 ефективність використання виробничо-промислового капіталу на підприємстві.

Аналіз основних показників ефективності використання виробничо-промислового капіталу доводить, що протягом періоду дослідження ефективність використання основного капіталу погіршилась так як його рентабельність у 2022 році знизилась на 4,33 відсоткових пункти у порівнянні з 2020 роком і це незважаючи на те, що фондвіддача мала позитивний результат (у 2022 році проти 2020 вона підвищилась на 33,6%). Головною причиною такого стану є нерівномірні темпи зростання вартості основного капіталу, чистого доходу та розмірів прибутку отриманого від результатів діяльності підприємства. Так, якщо чистий дохід на підприємстві

збільшився на 43,51%, середньорічна вартість основних засобів на 7,41%, то розмір отриманого прибутку знизився на 0,41%, що свідчить про збільшення витрат на підприємстві протягом періоду дослідження. Збереження в подальшому такої тенденції на підприємстві може негативно впливати на стабільність його роботи.

Таблиця 2.2

Ефективність використання ресурсного потенціалу

Показники	2020	2021	2022	2022 у % до 2020
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	23066,1	33103,6	33101,8	143,51
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	1273,35	1483,3	1367,75	107,41
Середньорічна вартість оборотного капіталу, тис. грн.	1248,63	2668,55	3493,4	279,78
Середньорічна чисельність працівників, осіб	7	7	7	100,0
Річний фонд заробітної плати працівників, тис. грн.	609,52	631,63	645,53	105,91
Прибуток – всього, тис. грн.	757,1	1055,7	754,0	99,5
Фондовіддача, грн.	18,11	22,32	24,20	133,6
Фондомісткість, грн.	0,055	0,045	0,041	74,85
Період оборненості оборотного капіталу, днів	19,76	29,42	38,52	194,96
Рентабельність основного капіталу, %	59,46	71,17	55,13	-4,33 в.п.
Рентабельність оборотного капіталу, %	60,63	39,56	21,58	-39,05 в.п.
Продуктивність праці робітників, грн./особу	3295,16	4729,09	4728,83	143,51
Прибуток на одного робітника, грн.	108,16	150,81	107,71	99,59
Зарплатовіддача, грн.	37,84	52,41	51,28	135,50
Прибуток на 1 грн. ФОП, грн.	1,24	1,67	1,17	94,03
Ресурсовіддача, грн.	7,37	6,92	6,01	81,61
Рентабельність ресурсів,%	24,18	22,07	13,69	-10,48 в.п.
Капіталовіддача, грн.	9,15	7,97	6,81	74,45
Капіталоемність, грн.	0,11	0,13	0,15	134,31
Рентабельність капіталу,%	30,02	25,43	15,51	-14,51 в.п.

Оборотний капітал є невід'ємною частиною потенціалу підприємства, оскільки саме від періоду його оборненості протягом року залежать кінцеві результати діяльності підприємства, його фінансова стабільність та платоспроможність. Проведені дослідження щодо ефективності використання оборотного капіталу на підприємстві довели, що рентабельність його використання у 2022 році значно погіршилась проти 2020 року і станом на звітний період склала 21,58%, що на 39,05 відсоткових пункти нижче ніж у базовому періоді. Звісно, такий рівень рентабельності використання оборотного капіталу достатній для ефективної діяльності підприємства. Проте, суттєве та різке його зниження може негативно вплинути в подальшому на результати діяльності підприємства. Адже, зростання періоду оборненості однієї грошової одиниці на підприємстві на 94,96% або на 19 днів суттєво впливає на загальний розмір отриманого прибутку (особливо, якщо підприємство не займається виробництвом продукції, а спеціалізується на оптовій торгівлі зерном). Також тут слід зазначити, що на погіршення періоду оборненості оборотного капіталу вплинув і воєнний стан в країні та проблеми зі збутом саме зернових культур, на реалізації яких і спеціалізується підприємство. А відтак, для стабілізації діяльності підприємства, йому рекомендується диверсифікувати свою діяльність.

Кадровий потенціал є невід'ємною частиною діяльності підприємства, оскільки саме людина в будь-якій галузі національної економіки залишається головною продуктивною силою. Дослідження ефективності використання кадрового потенціалу підприємства доводять, що воно раціонально та ефективно використовує даний потенціал, про що свідчить показник продуктивності праці, який у звітному періоді проти базового підвищився на 43,51%.

Таким чином, незважаючи на збільшення чистого доходу на підприємстві протягом періоду дослідження, ефективність використання потенціалу підприємства в цілому погіршилась, про що свідчать такі

показники як ресурсовіддача та капіталовіддача, які у 2022 році проти 2020 року зменшились на 11,39% та 25,55% відповідно. А зростання витрат в процесі діяльності підприємства і зниження його прибутку негативно вплинули на рентабельність ресурсів та капіталу, які протягом періоду дослідження знизились на 10,48 та 14,51 відсоткові пункти відповідно.

2.2. Діагностика фінансового стану підприємства

В умовах воєнного стану стабільність фінансового стану підприємства є однією із головних вимог господарської діяльності підприємств. Адже, саме стабільний фінансовий стан дозволяє підприємствам здійснювати неперервний процес виробничої діяльності і залишатись конкурентоспроможними на ринку в межах країни та світу.

Стійкість фінансової діяльності підприємства досягається завдяки обґрунтованим рішенням керівництва щодо забезпеченості та ефективності використання наявного ресурсного потенціалу, здатності впроваджувати у виробничу діяльність інновації та високоприбуткові інноваційно-інвестиційні проекти, обирати вигідних постачальників сировини тощо.

Фінансовий стан та його стабільність в значній мірі залежать від його ліквідності та платоспроможності. Отже, за допомогою таблиць 2.3; 2.4 та 2.5 проведемо експрес-аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства протягом періоду дослідження. Зазначений аналіз ґрунтується на співставленні активної та пасивної частин балансу підприємства в розрізі ліквідності активів різного рівня та основних джерел їх формування і термінів сплати боргів.

Баланс підприємства вважається абсолютно ліквідним, якщо виконуються наступні вимоги:

- 1) $A1 >; = П1$;
- 2) $A2 =; > П2$;
- 3) $A3 =; > П3$;

4) $A4 < P4$.

Де, А1 - найбільш ліквідні активи;

А2 – активи, які здатні швидко реалізуються;

А3 – активи, що реалізуються повільно;

А4 – активи, що важко реалізуються;

П1 – термінові пасиви;

П2 – короткострокові пасиви;

П3 – довгострокові пасиви;

П4 – постійні пасиви.

Таблиця 2.3

Аналіз та джерела ліквідності балансу за 2020 рік

Актив	2020	Пасив	2020
Найбільш ліквідні активи (А1)	78,4	Негайні пасиви (П1)	834,2
Активи, що швидко реалізуються (А2)	1597,3	Короткострокові пасиви (П2)	410,9
Активи, що реалізуються повільно (А3)	748,9	Довгострокові пасиви (П3)	0,0
Активи, що важко реалізуються (А4)	1562,5	Постійні пасиви (П4)	2742,0
Баланс	3987,1	Баланс	3987,1

Таблиця 2.4

Аналіз та джерела ліквідності балансу за 2021 рік

Актив	2021	Пасив	2021
Найбільш ліквідні активи (А1)	544,2	Негайні пасиви (П1)	324,0
Активи, що швидко реалізуються (А2)	2198,9	Короткострокові пасиви (П2)	194,9
Активи, що реалізуються повільно (А3)	169,4	Довгострокові пасиви (П3)	0,0
Активи, що важко реалізуються (А4)	1404,1	Постійні пасиви (П4)	3797,7
Баланс	4316,6	Баланс	4316,6

Аналіз та джерела ліквідності балансу за 2022 рік

Актив	2022	Пасив	2022
Найбільш ліквідні активи (А1)	450,5	Негайні пасиви (П1)	183
Активи, що швидко реалізуються (А2)	2784,1	Короткострокові пасиви (П2)	1286,4
Активи, що реалізуються повільно (А3)	839,7	Довгострокові пасиви (П3)	0,0
Активи, що важко реалізуються (А4)	1331,4	Постійні пасиви (П4)	3936,3
Баланс	5405,7	Баланс	5405,7

Експрес-аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства довів, що тільки у 2020 році у підприємства були певні проблеми з абсолютною ліквідністю. Тобто, загальна сума негайних пасивів або негайних платежів перевищувала наявну суму грошових коштів та їх еквівалентів на підприємстві. Проте, зазначена проблема вже була відсутня станом на 2021 та 2022 роки. Отже, можна стверджувати, що підприємство за попереднім аналізом є ліквідним та платоспроможним, незважаючи на деякі проблеми у 2020 році.

Для більш детального аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства проведемо комплексний аналіз із застосуванням коефіцієнтів. Всі розрахунки надамо в таблиці 2.6.

Результати комплексного аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства підтверджують попередній експрес-аналіз і доводять, що протягом періоду дослідження підприємство є ліквідним та платоспроможним, так як величина чистих оборотних активів на підприємстві зростає, коефіцієнти загальної, проміжної та абсолютної ліквідності відповідають нормативним значенням (за винятком абсолютної ліквідності у 2020 році) і мають тенденцію до зростання, а зростання коефіцієнту маневрування підтверджує позитивну динаміку результатів діяльності підприємства.

Таблиця 2.6

Оцінка ліквідності активів підприємства та його платоспроможність

Показник	2020	2021	2022	2022 +/- до 2020
Величина чистих оборотних активів	1179,5	2393,6	2604,9	1425,4
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,95	5,61	2,77	0,83
Коефіцієнт проміжної ліквідності	1,35	5,29	2,20	0,86
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,06	1,05	0,31	0,24
Коефіцієнт маневрування власних оборотних коштів	0,07	0,23	0,17	0,11
Частка оборотних коштів в активах	0,61	0,67	0,75	0,15
Частка виробничих запасів в поточних активах	0,31	0,06	0,21	-0,10
Частка чистих оборотних активів у покритті запасів	1,57	14,13	3,10	1,53

Враховуючи важливість фінансової стійкості діяльності підприємства, встановимо її тип за допомогою характеристики джерел формування матеріальних оборотних коштів (таблиця 2.7).

Таблиця 2.7

Характеристика джерел формування матеріальних оборотних коштів

	2020	2021	2022
Власні оборотні засоби (К1)	1179,5	2393,6	2604,9
Власні оборотні засоби і довгострокові позикові джерела формування запасів (К2)	1179,5	2393,6	2604,9
Загальна величина основних джерел формування запасів (К3)	1179,5	2393,6	3891,3
Матеріальні оборотні кошти (З)	748,9	169,4	839,7

На підставі вище зазначених показників розрахуємо три показника забезпеченості запасів джерелами формування (табл. 2.8.).

Таблиця 2.8

Забезпеченість запасів джерелами формування

Показники	2020	2021	2022
$\Phi 1 = K1 - 3$	430,6	2224,2	1765,2
$\Phi 2 = K2 - 3$	430,6	2224,2	1765,2
$\Phi 3 = K3 - 3$	430,6	2224,2	3051,6

Тепер порівняємо їх значення з нормативними даними (табл. 2.9.) для визначення типу фінансової стійкості підприємства.

Таблиця 2.9

Визначення типу фінансової стійкості підприємства

Показники	Тип фінансової стійкості (S)			
	Абсолютна стійкість	Нормальна стійкість	Нестійкий (предкризовий) стан	Кризовий стан
$\Phi 1 = K1 - 3$	$\Phi 1 \geq 0$	$\Phi 1 < 0$	$\Phi 1 < 0$	$\Phi 1 < 0$
$\Phi 2 = K2 - 3$	$\Phi 2 \geq 0$	$\Phi 2 \geq 0$	$\Phi 2 < 0$	$\Phi 2 < 0$
$\Phi 3 = K3 - 3$	$\Phi 3 \geq 0$	$\Phi 3 \geq 0$	$\Phi 3 \geq 0$	$\Phi 3 < 0$

Отже, порівняння забезпеченості запасів джерелами формування з нормативними даними нам дозволило встановити трьохкомпонентний показник фінансової стійкості підприємства, який свідчить, що всі складові його частини перевищують нормативні значення протягом усього періоду дослідження, що свідчить про абсолютну стійкість підприємства або про повну незалежність підприємства від кредиторів.

Оцінку фінансової незалежності підприємства також слід провести комплексно, використовуючи метод коефіцієнтів (табл. 2.10.). В основу побудови зазначених показників покладено принцип порівняння власного та залученого капіталу на підприємстві у різних його варіаціях.

Оцінка показників фінансової стійкості (незалежності) підприємства

Показник	2020	2021	2022	2022 +/- до 2020
Коефіцієнт автономії	0,69	0,88	0,73	0,04
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,31	0,12	0,27	-0,04
Коефіцієнт фінансової залежності	1,45	1,14	1,37	-0,08
Коефіцієнт фінансової стійкості	2,20	7,32	2,68	0,48
Коефіцієнт фінансового важелю	0,45	0,14	0,37	-0,08
Коефіцієнт залежності від довгострокових зобов'язань	0	0	0	0,00
Коефіцієнт маневреності власних коштів	0,43	0,63	0,66	0,23
Коефіцієнт інвестування	1,75	2,70	2,96	1,20

На підставі проведеного аналізу фінансової стійкості підприємства за допомогою методу коефіцієнтів було встановлено, що у 2022 році весь капітал товариства на 73% складався з власного капіталу і лише на 27% із короткострокового залученого капіталу, що на 4,0% краще ніж у 2020 році, але на 15,0% гірше ніж у 2021 році. При цьому підприємство протягом усього періоду дослідження не мало довгострокових кредитів. Щодо короткострокових кредитів відмітимо, що у 2022 році підприємство взяло найбільший кредит у банку за весь період дослідження на суму 1286,4 тис. грн., що було пов'язано із збільшенням дебіторської заборгованості на підприємстві у 2022 році (2784,1 тис. грн.), яка (до речі) з року в рік зростає.

В цілому, можна вважати, що незважаючи на певні проблеми з дебіторською заборгованістю, яка змушує підприємство брати

короткострокові кредити в банку, підприємство є фінансово незалежним та платоспроможним.

Складовою частиною комплексної діагностики результатів фінансової діяльності підприємства є також ділова його активність, яка характеризує спроможність підприємства та його зусилля в досягненні поставлених цілей. Від результатів ділової активності підприємства залежать кінцеві результати його діяльності, адже це, перш за все, спроможність підприємства раціонально та ефективно використовувати свій наявний ресурсний потенціал, приймати обґрунтовані управлінські рішення тощо.

Аналіз ділової активності підприємства здійснюється на підставі коефіцієнтів, які дозволяють надати оцінку, наскільки ефективно та оптимально господарюючий суб'єкт використовує власні грошові кошти.

Результати аналізу ділової активності підприємства подано в таблиці 2.11.

Аналіз показників ділової активності підприємства свідчить, що за період дослідження його ділова активність погіршилась. Так, у 2022 році проти 2020 року в товаристві збільшився період оборненості дебіторської заборгованості та фінансовий цикл в цілому на 5 днів. І це незважаючи на скорочення обороту кредиторської заборгованості та періоду обороту запасів (товарів) на підприємстві.

В цілому, слід зазначити, що у зв'язку із тенденцією збільшення дебіторської заборгованості, результати ділової активності на підприємстві погіршились, що пов'язано із спеціалізацією підприємства та воєнним станом в країні.

Рентабельність – це критерій економічної ефективності діяльності підприємства, оскільки за її допомогою ми можемо порівняти результати діяльності підприємства з витратами, які воно понесло для досягнення відповідного результату. В залежності від того, з якими витратами ми порівнюємо результати діяльності підприємства (прибуток, чистий дохід), розрізняють декілька груп видів рентабельності – це рентабельність

інвестицій, рентабельність продаж та рентабельність виробничої діяльності. Кожен з цих видів рентабельності характеризує окремі процеси діяльності підприємства.

Таблиця 2.11.

Показники ділової активності підприємства

Показник	2020	2021	2022	2022 +/- до 2020
Коефіцієнт оборотності активів	6,12	7,97	6,81	0,69
Коефіцієнт оборотності оборотного капіталу	9,24	12,41	9,48	0,24
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	13,36	17,44	13,29	-0,07
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	16,39	37,53	33,30	16,90
Коефіцієнт оборотності матеріально-виробничих запасів	28,52	67,79	61,59	33,07
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	9,76	10,12	8,56	-1,20
Коефіцієнт оборотності основних засобів	18,11	22,32	24,20	6,09
Період обороту активів, днів	59,67	45,78	53,60	-6,06
Період обороту дебіторської заборгованості (К1), днів	27,32	20,93	27,47	0,15
Період обороту запасів (К2), днів	12,80	5,38	5,93	-6,87
Період обороту кредиторської заборгованості (К3), днів	22,27	9,72	10,96	-11,30
Фінансовий цикл, днів	17,85	16,59	22,44	4,59

Наведемо в таблиці 2.12 проведений аналіз щодо видів рентабельності товариства.

Результати аналізу видів рентабельності підприємства свідчать, що незважаючи на незалежність підприємства, його платоспроможність та кредитоспроможність, товариство має негативну тенденцію до погіршення результатів його діяльності. Так, практично всі види рентабельності на

підприємстві протягом 2020-2022 років мали тенденцію до погіршення (за винятком рентабельності активів).

Таблиця 2.12

Показники рентабельності підприємства

Показник	2020	2021	2022	2022 +/- до 2020
Рентабельність інвестицій (капіталу)				
Коефіцієнт рентабельності активів	5,48	7,50	6,39	0,92
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	8,74	9,52	8,04	-0,70
Рентабельність продажів				
Валова рентабельність продаж	0,10	0,06	0,06	-0,04
Операційна рентабельність продажу	0,04	0,04	0,03	-0,01
Чиста рентабельність продажу	0,03	0,03	0,02	-0,01
Рентабельність виробничої діяльності				
Валова рентабельність виробництва	0,12	0,06	0,07	-0,05
Чиста рентабельність виробництва	0,04	0,03	0,02	-0,01

Отже, відповідна тенденція результатів господарської діяльності підприємства може призвести до погіршення фінансової стабільності товариства.

Провівши діагностику фінансового потенціалу підприємства розглянемо рейтингову оцінку його потенціалу (табл. 2.14) і визначимо рівень фінансово-промислового потенціалу підприємства шляхом порівняння його фактичних даних з нормативними даними (табл.2.13.).

Таблиця 2.13

Нормативні орієнтири фінансових показників для встановлення рівня фінансово-промислового потенціалу підприємства

Найменування показника	Високий рівень ФПП	Середній рівень ФПП	Низький рівень ФПП
Коефіцієнт фінансової незалежності	> 0,5	0,3-0,5	< 0,3
Коефіцієнт загальної ліквідності	> 2,0	1,0-2,0	< 1,0
Коефіцієнт термінової ліквідності	> 0,8	0,4-0,8	< 0,4
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	> 0,2	0,1-0,2	< 0,1
Рентабельність усіх активів	> 0,1	0,05-0,1	< 0,05
Рентабельність власного капіталу	> 0,15	0,1-0,15	< 0,1
Валова рентабельність виробництва	> 1,6	1,0-1,6	< 1,0
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	< 0,5	0,7-0,5	> 0,7

Таблиця 2.14

Рейтингова оцінка фінансового потенціалу підприємства

Найменування показника	2020/ норматив/ рівень	2021/ норматив/ рівень	2021/ норматив/ рівень
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,69 > 0,5 високий	0,88 > 0,5 високий	0,73 > 0,5 високий
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,95 < 2,0 середній	5,61 > 2,0 високий	2,77 > 2,0 високий
Коефіцієнт термінової ліквідності	1,35 > 0,8 високий	5,29 > 0,8 високий	2,20 > 0,8 високий
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,06 < 0,1 низький	1,05 > 0,2 високий	0,31 > 0,2 високий
Рентабельність усіх активів	5,48 > 0,1 високий	7,50 > 0,1 високий	6,39 > 0,1 високий
Рентабельність власного капіталу	8,74 > 0,15 високий	9,52 > 0,15 високий	8,04 > 0,15 високий
Валова рентабельність виробництва	0,12 < 1,0 низький	0,06 < 1,0 низький	0,07 < 1,0 низький
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,31 < 0,5 високий	0,12 < 0,5 високий	0,27 < 0,5 високий

Отже, на підставі проведеного дослідження щодо оцінки фінансового потенціалу підприємства можемо стверджувати, що товариство має високий рівень ФПП, а відповідно фінансовий стан підприємства стабільний.

Висновки до другого розділу:

1. Основним видом діяльності ТОВ «Агросічеслав» згідно офіційної інформації, що висвітлюється в інформаційному просторі є оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин. Проте, підприємство більше приділяє уваги закупівлі засобів захисту рослин; добрив та стимуляторів росту; препаратам біозахисту рослин. Підприємство протягом останніх трьох років є представником відомої німецької компанії DVA AGRO GMBH, яка займається виробництвом засобів захисту рослин, добрив тощо. Відповідно до переліку основних та додаткових видів діяльності, підприємство у своїй наявності не має земельних ресурсів відведених під виробництво сільськогосподарської продукції, але має транспортні засоби, машини та обладнання середньою вартістю 1367,75 тис. грн. станом на 2022 рік. Постійний персонал підприємства складає 7 осіб.

2. Незважаючи на достатню наявність промислово-виробничого потенціалу на підприємстві та достатньо ефективне їх використання, критерій ефективності їх використання має тенденцію до погіршення. Так, рівні рентабельності основного та оборотного капіталу у 2022 році проти 2020 року знизились на 4,33 та 39,05 відсоткових пункти і станом на 2022 рік склали 55,13% та 21,58% відповідно, що пов'язано із різними темпами зростання отриманого прибутку та наявності основного і оборотного капіталу на підприємстві.

3. З метою покращення реалізації продукції підприємство розробило свій сайт, на якому висвітлюється вся інформація для майбутнього

споживача щодо видів продукції, їх цінової політики, наведені всі контакти зв'язку з підприємством для отримання певних консультацій (посилання на сайт: <https://store.agrosicheslav.com.ua/udobr/>). Така форма зв'язку з майбутніми споживачами в умовах коронавірусу та воєнного стану надає можливості підприємству розширювати кількість своїх споживачів, що повинно позитивно впливати на кінцеві результати його діяльності. Проте, за кінцевими результатами господарювання ТОВ «Агросічеслав» протягом останніх двох років погіршило свій стан, оскільки розмір отриманого прибутку зменшився на 3,1 тис. грн., що негативно вплинуло на всі види рентабельності продаж. Погіршення кінцевих результатів діяльності підприємства пов'язано з тим, що до початку війни товариство орієнтувалось і укладало договори з підприємствами Херсонської, Запорізької, Харківської, Донецької, Дніпропетровської та ще ряду інших областей, частина з яких зараз знаходяться під окупацією.

4. За результатами аналізу фінансової діяльності підприємства було встановлено, що воно незалежне від зовнішніх кредиторів, плато- та кредитоспроможне, немає проблем з ліквідністю. Проте, результати аналізу видів рентабельності підприємства свідчать, що незважаючи на незалежність підприємства, його платоспроможність та кредитоспроможність, товариство має негативну тенденцію до погіршення результатів його діяльності. Так, практично всі види рентабельності на підприємстві протягом 2020-2022 років мали тенденцію до погіршення (за винятком рентабельності активів).

РОЗДІЛ 3. ОБҐРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Обґрунтування інвестиційного проєкту

На підставі проведених досліджень результатів діяльності підприємства було встановлено, що підприємство є незалежним, плато- та кредитоспроможним, відсутні проблеми з ліквідністю. Проте, фінансовій стійкості підприємства загрожує негативна тенденція щодо скорочення його прибутковості за результатами господарської діяльності, що відображається в основних показниках рентабельності. Погіршення кінцевих результатів діяльності підприємства пов'язано з тим, що до початку війни товариство орієнтувалось і уклало договори з підприємствами Херсонської, Запорізької, Харківської, Донецької, Дніпропетровської та ще ряду інших областей, частина з яких зараз знаходяться під окупацією. А відтак, підприємство має певні проблеми з кількістю споживачів його продукції. Тому з метою покращення реалізації продукції підприємство розробило свій сайт, на якому висвітлюється вся інформація для майбутнього споживача щодо видів продукції, їх цінової політики, наведені всі контакти зв'язку з підприємством для отримання певних консультацій (посилання на сайт: <https://store.agrosicheslav.com.ua/udobr/>) [35]. Така форма зв'язку з майбутніми споживачами в умовах воєнного стану надає можливості підприємству розширювати кількість своїх споживачів, що повинно позитивно вплинути на кінцеві результати його діяльності.

Проте, для зміцнення фінансової стійкості підприємства в складних умовах воєнного стану і з метою збільшення його прибутковості ми пропонуємо товариству додатково впровадити декілька видів послуг, а саме;

- 1) проведення тренінг-курсів щодо розробки бізнес-моделі підприємства та

бізнес-планів створення власного бізнесу, 2) безпосередня розробка бізнес-планів, 3) проведення бізнес-аналітики малих та середніх підприємств аграрного спрямування з метою покращення їх результатів діяльності та підвищення конкурентоспроможності на відповідних ринках.

Пропозиція щодо перших двох напрямів послуг – це проведення тренінг-курсів щодо розробки бізнес-моделі підприємства та бізнес-планів створення власного бізнесу і безпосередня розробка бізнес-планів, обґрунтовується тим, що в умовах повномасштабної війни, яка зараз відбувається в нашій країні, деяка частина населення втратила роботу або свій бізнес, інша частина бажає змінити свій вид діяльності. Але для цього потрібно розробити бізнес-план впровадження свого інвестиційного проєкту. При цьому більшість бажаючих не знають з чого почати і як розробляти бізнес-план майбутнього власного бізнесу. Звісно, що вже існують платформи з надання відповідних послуг. Проте, проведенні дослідження довели, що даний вид ринку не в повній мірі заповнений і, до того ж, цінова політика та можливі додаткові послуги сильно різняться між собою [13, 22, 25, 28]. Наприклад, досить мало фірм, які одночасно пропонують проведення тренінгів з розробки бізнес-планів та, за бажанням споживача, їх розробку. А відтак, на відповідному ринку послуг існує певна ніша, яку пропонується зайняти підприємству. До того ж, підприємство має вже розроблений сайт і незначне його доопрацювання з висвітленням на ньому можливості надання відповідних послуг, значно скоротить витрати на впровадження відповідних послуг, а репутація підприємства буде слугувати великою перевагою щодо входу у відповідний ринок послуг.

Наявність сайту на підприємстві та його бізнес-домен також слугують перевагами щодо третього напрямку надання послуг - проведення бізнес-аналітики малих та середніх підприємств аграрного спрямування з метою покращення їх результатів діяльності та підвищення конкурентоспроможності на відповідних ринках. Адже, якісно проводити

бізнес-аналіз будь-якого підприємства може тільки свідомий аналітик щодо специфіки діяльності досліджуємого підприємства.

Таким чином, з метою зміцнення фінансової стійкості підприємства, ми пропонуємо йому впровадити додатково три види послуг, що дозволить збільшити прибутковість товариства та надасть можливість стабілізувати негативну його тенденцію щодо зниження прибутковості.

Для підтвердження позитивних результатів запропонованого інвестиційного проєкту, необхідно спочатку визначити загальну суму витрат та обсягів доходів від зазначеного проєкту.

Враховуючи той факт, що підприємство вже має розроблений сайт, яким, після певного доопрацювання, можливо скористатись для поширення інформації щодо надання відповідних послуг, загальна сума витрат на це складе 11250 грн. ($15\$ \text{ за год.} * 37,5 \text{ грн./\$} * 20 \text{ год.} = 11250 \text{ грн.}$) [33]. Крім того, додатково потрібно постійно технічно підтримувати сайт. Враховуючи той факт, що відповідна послуга вже здійснюється на підприємстві і її обсяг просто збільшиться, витрати на технічну підтримку сайту розрахуємо виходячи з погодинної оплати. Так, середня вартість 1 години обслуговування сайту складає 300 грн./год. [33]. Для обслуговування сайту потрібно в середньому п'ять повних робочих днів на місяць. Отже, загальна сума витрат на технічну підтримку сайту складе 144000,0 грн. ($300 \text{ грн./год.} * 8 \text{ год.} * 5 \text{ днів} * 12 \text{ місяців} = 144000,0 \text{ грн.}$). Також для поширення інформації щодо надання відповідних послуг можна скористуватись всіма видами месенджерів та знайомих.

Обов'язковою складовою частиною витрат є витрати на оплату праці працівників, які будуть виконувати певні види роботи. Для цього підприємству рекомендується додатково найняти 6 працівників, які будуть зайняті у сфері відповідних послуг з середньою заробітною платою в 10000 грн. Також до відповідних видів послуг час від часу підприємство може залучати вже працюючих робітників підприємства. Сума витрат на оплату праці шести додаткових працівників складе 720 000 грн. ($6 \text{ осіб} * 10000 \text{ грн.}$

* 12 міс. = 720 000 грн.). Враховуючи той факт, що підприємство повинно здійснювати нарахування на фонд оплати праці своїх робітників у розмірі 22,0%, загальна сума витрат на оплату праці складе 878 400 грн. ($720000 * 1,22 = 878\,400$ грн.).

Наступна стаття витрат – це закупка технічного обладнання. Для здійснення відповідних послуг підприємству пропонується закупити шість ноутбуків Asus UX425EA-KI356W Pine Grey, середня вартість яких складає 30 000 грн. за штуку. Загальна сума витрат на закупку ноутбуків складе 180000 грн. ($6 \text{ ноутбуків} * 30\,000 \text{ грн.} = 180\,000 \text{ грн.}$) [6].

Процес використання технічного обладнання передбачає його знос, а відповідно щорічні нарахування амортизації на основне обладнання. Враховуючи той факт, що комп'ютерна техніка відноситься до четвертої групи основних засобів (машини та обладнання), мінімальний строк корисного використання яких складає п'ять років, до того ж, це техніка, яка має високий моральний знос, пропонується загальну суму вартості, що амортизується розподілити за допомогою прямолінійного методу протягом трьох років. Таким чином, загальна сума щорічних амортизаційних витрат на використання комп'ютерної техніки складе 60 000,0 грн. ($180\,000 \text{ грн.} / 3 \text{ роки} = 60\,000,0 \text{ грн.}$).

Використання комп'ютерної техніки не можливе без витрат на використання електроенергії. Враховуючи потужність відповідного обладнання і його технічні характеристики (середня кількість спожитої електроенергії складає 3 кВт на місяць або 100 Вт на добу), загальна сума витрат на споживання електроенергії складає 570,24 грн. на рік ($3 \text{ кВт} * 6 \text{ комп'ютерів} * 12 \text{ місяців} * 2,64 \text{ грн./кВт} = 570,24 \text{ грн.}$) [30].

Звісно, що будь-яка діяльність передбачає і ряд інших витрат, які несе підприємство в процесі свого господарювання. Тому, на статтю витрат «інші витрати» ми закладаємо 10% від загальної суми поточних витрат [1, 5].

Для візуалізації загальної суми поточних витрат, які буде нести підприємство в процесі запровадження інвестиційного проекту та окремо у розрізі статей витрат, зведемо всі розрахунки в таблицю 3.1.

Таблиця 3.1

Поточні витрати на надання послуг

Статті витрат	Сума витрат, грн.		
	2024	2025	2026
Оплата праці	878400,0	878400,0	878400,0
Амортизація	60000,0	60000,0	60000,0
Технічна підтримка сайту	144000,0	144000,0	144000,0
Вартість електроенергії	570,24	570,24	570,24
Інші витрати	108297,0	108297,0	108297,0
Всього витрат	1191267,3	1191267,3	1191267,3

З наведених даних в таблиці 3.1 видно, що загальна сума поточних витрат у випадку впровадження запропонованого інвестиційного проекту щорічно складає 1 191 267,3 грн.

3.2. Ефективність впровадження інвестиційного проекту

Впровадження інвестиційного проекту на підприємстві з надання відповідних послуг, що розглянуті у розділі 3.1, товариству знадобиться вкласти 191 250,0 грн., до складу яких входить закупка шести ноутбуків Asus UX425EA-KI356W Pine Grey, середня вартість яких складає 30 000 грн. за штуку та витрати на доопрацювання сайту у розмірі 11250 грн. Всі інші витрати – це поточні витрати. Термін життєвого циклу проекту три роки. Впровадження інвестиційного проекту пропонується здійснити за рахунок власних коштів.

З метою визначення доцільності впровадження інвестиційного проєкту спочатку розрахуємо його доходну частину, а потім порівняємо її з витратною частиною.

Враховуючи той факт, що підприємству пропонується надавати три різних види послуг, які суттєво різняться за їх ціною політикою, проведемо розрахунок доходу від кожного виду послуг окремо.

Першим видом послуг, що пропонується підприємству є проведення тренінг-курсів щодо розробки бізнес-моделі підприємства та бізнес-планів створення власного бізнесу. Після дослідження ринку щодо надання тренінг-курсів, було встановлено, що цінова їх політика коливається в межах від 2500,0 грн. до 8000,0 грн. на особу. Середня кількість осіб у групі складає 10 осіб. Враховуючи те, що підприємство тільки буде починати входити у відповідний ринок послуг, пропонується встановити ціну за курс тренінгів на рівні 3000,0 грн на особу. Кількість осіб у групі планується у розмірі 10 чоловік. Кількість курсів на місяць беремо на мінімальному рівні, тобто 2 курси на місяць. Отже, загальна сума доходу протягом року від надання послуг щодо розробки бізнес-моделі підприємства та бізнес-планів створення власного бізнесу складає 720 000 грн. ($2 \text{ тренінга на місяць} * 12 \text{ місяців} * 10 \text{ осіб у групі} * 3000,0 \text{ грн./особу} = 720 000,0 \text{ грн.}$).

Другим видом послуг є безпосередня розробка бізнес-планів. Після дослідження ринку пропозицій щодо надання відповідної послуги було встановлено, що цінова політика коливається в межах від 25000,0 грн. до 50000,0 грн. за один бізнес-план. Досить велика різниця в ціні пояснюється додатковими послугами, що надаються відповідними фірмами. Це може бути розробка бізнес-плану з повним розвернутим аналізом ринку тощо. Враховуючи те, що підприємство тільки буде починати входити у відповідний ринок послуг, пропонується встановити ціну за розробку одного бізнес-плану на мінімальному рівні – 25 000,0 грн. Загальну кількість бізнес-планів, що підприємство може розробити протягом року також встановлюємо на мінімальному рівні – 12 планів (один на місяць). Таким чином, загальний

дохід від відповідного виду послуг складе 300 000,0 грн. ($12 * 25000,0 = 300\ 000,0$).

Третім видом послуг є проведення бізнес-аналітики малих та середніх підприємств аграрного спрямування з метою покращення їх результатів діяльності та підвищення конкурентоспроможності на відповідних ринках. Після дослідження ринку пропозицій щодо надання відповідної послуги було встановлено, що цінова політика коливається в межах від 40000,0 до 100 000,0 і вище гривен. Все залежить від обсягу проведеного аналізу і відведеного для цього часу. Тому, для планування доходу від даного виду послуги пропонується ціну на неї встановити на рівні 50 000,0 грн. на одне підприємство. Кількість підприємств протягом року – 6. Отже, загальна сума очікуемого доходу складає 300 000,0 грн. ($6 * 50000,0 = 300\ 000,0$ грн).

З метою візуалізації загальної суми запланованого доходу від впровадження інвестиційного проєкту, зведемо всі види доходів в таблицю 3.2.

Таблиця 3.2

Очікуваний дохід після впровадження інвестиційного проєкту

Вид послуги	Очікуваний дохід
Проведення тренінг-курсів щодо розробки бізнес-моделі підприємства та бізнес-плану створення власного бізнесу	720 000,0
Безпосередня розробка бізнес-планів	300 000,0
Проведення бізнес-аналітики малих та середніх підприємств аграрного спрямування з метою покращення їх результатів діяльності та підвищення конкурентоспроможності на відповідних ринках	300 000,0
Всього	1 320 000,0

Використовуючи проведені розрахунки поточних витрат, що наведені в розділі 3.1., визначимо загальну суму операційних витрат і зведемо її у таблицю 3.3.

Таблиця 3.3

Витрати операційної діяльності, грн.

Показники	2024	2025	2026
Прямі матеріальні витрати	144570,2	144570,2	144570,2
Прямі трудові витрати (оплата праці і соціальні відрахування)	878400,0	878400,0	878400,0
Разом прямі витрати	1022970,2	1022970,2	1022970,2
Операційні витрати - всього	108297,0	108297,0	108297,0
у т.ч. адміністративні та інші витрати	108297,0	108297,0	108297,0
Амортизація	60000,0	60000,0	60000,0
Всього витрат операційної діяльності	1191267,3	1191267,3	1191267,3

Відповідно до наведеної інформації у таблиці 3.3 встановлено, що найбільшу суму операційних витрат займають витрати на оплату праці робітників, яких планується використовувати в даному інвестиційному проєкті.

Розглянувши доходну та витратну частини інвестиційного проєкту, складемо його бюджет і візуалізуємо у таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Бюджет проєкту, грн.

Статті доходів/витрат	2024	2025	2026
1. Кошти на початок проєкту	191250,0	319982,7	448715,5
2. Надходження від операційної діяльності	1320000,0	1320000,0	1320000,0
3. Разом наявні кошти (1+2)	1511250,0	1639982,7	1768715,5
4. Витрати по операційній діяльності	1191267,3	1191267,3	1191267,3
5. Разом грошові виплати	1191267,3	1191267,3	1191267,3
6. Кошти на кінець року (3-5)	319982,7	448715,5	577448,2
7. Грошовий потік по операційній діяльності (2-4)	128732,7	128732,7	128732,7

Наведений бюджет доводить, що запропонований інвестиційний проєкт є доцільним, оскільки протягом його життєвого циклу не виявлено дефіциту в коштах.

З метою обґрунтування економічної ефективності інвестиційного проєкту необхідно спочатку провести дисконтування очікуваних доходів та витрат (табл.3.5), після чого визначити основні індикатори ефективності інвестиційного проєкту – це чисту теперішню вартість та чисту теперішню вартість модифіковану, індекс прибутковості та період окупності проєкту (табл. 3.6). Для дисконтування очікуваного грошового потоку було взято коефіцієнт дисконтування на рівні 20,0%.

Таблиця 3.5

Визначення показників ефективності проєкту

Показники	2024	2025	2026
Сума інвестицій, грн.	191250,0		
Вигоди по проєкту, грн.	1320000,0	1320000,0	1320000,0
Поточні витрати по проєкту, грн.	1191267,3	1191267,3	1191267,3
Очікуваний прибуток, грн.	128732,7	128732,7	128732,7
Амортизація, грн.	60000,0	60000,0	60000,0
Коефіцієнт дисконтування (R=20%)	1	0,833	0,694
Чисті грошові потоки, грн.	188732,7	188732,7	188732,7
Дисконтовані грошові потоки, грн.	188732,7	157214,4	130980,5
Дисконтований грошовий потік з початку експлуатації проєкту, грн.	188732,7	345947,1	476927,6
Дисконтовані вигоди, грн.	1380000,0	1149540,0	957720,0
Дисконтовані витрати, грн.	1191267,3	992325,6	826739,5

З наведеної інформації у таблиці 3.5 видно, що сукупний дисконтований грошовий потік на кінець життєвого циклу інвестиційного проєкту становить 476927,6 грн, що в 2,5 рази більше ніж початкові інвестиції.

Тепер розрахуємо основні індикатори інвестиційного проєкту (табл. 3.6).

Таблиця 3.6

Індикатори ефективності проєкту

Показники	Значення
NPV	476927,6
NPV _м	285677,6
Рентабельність інвестицій, %	149,4
Коефіцієнт вигоди/затрати	1,16
Строк окупності проєкту, років	1,01

Провівши аналіз індикаторів ефективності інвестиційного проєкту можемо стверджувати, що запропонований проєкт є доцільним, оскільки чиста модифікована вартість вища за суму інвестицій, рентабельність інвестицій складає 149,4%, а період окупності трохи більше одного року.

З метою прийняття обґрунтованого рішення щодо впровадження інвестиційного проєкту вважаємо за необхідне встановити не тільки ефективність вкладення інвестиційних коштів та період їх окупності, а і економічну ефективність запропонованих послуг (табл. 3.7).

Таблиця 3.7

Показники економічної ефективності запропонованих послуг

Показники	Послуги
Витрати - всього, грн.	1191267,3
Дохід - всього, грн.	1320000,0
Прибуток - всього, грн.	128732,7
Рівень рентабельності, %	10,8

Згідно наведених показників економічної ефективності запропонованих послуг підприємство протягом року буде додатково отримувати прибуток у розмірі 128732,7 грн., а рівень їх рентабельності складе 10,8%.

Тепер порівняємо загальну суму прибутку, що підприємство отримало в останньому звітному році з прибутком, який підприємство отримує від впровадження інвестиційного проекту та їхні рівні рентабельності (рис. 3.1. та рис. 3.2).

Рис. 3.1 Співвідношення прибутку підприємства у 2022 році з прибутком від інвестиційного проекту

Рис. 3.2 Співвідношення чистої рентабельності продаж підприємства у 2022 році з чистою рентабельністю продаж від інвестиційного проекту

Отже, на підставі проведеного співвідношення прибутку та чистої рентабельності продаж 2022 року з даними інвестиційного проєкту було встановлено, що незважаючи на доволі незначну частину прибутку від впровадження інвестиційного проєкту у порівнянні з її зальним розміром у 2022 році, чиста рентабельність продаж від надання відповідних послуг, що запропоновані в проєкті значно вища, ніж на підприємстві у 2022 році.

Висновки до третього розділу:

Враховуючи специфіку підприємства нами були проаналізовані можливі варіанти покращення фінансової стабільності підприємства і зроблені наступні пропозиції:

1. Для зміцнення фінансової стійкості підприємства в складних умовах воєнного стану і з метою збільшення його прибутковості ми пропонуємо товариству додатково впровадити декілька видів послуг, а саме; 1) проведення тренінг-курсів щодо розробки бізнес-моделі підприємства та бізнес-планів створення власного бізнесу, 2) безпосередня розробка бізнес-планів, 3) проведення бізнес-аналітики малих та середніх підприємств аграрного спрямування з метою покращення їх результатів діяльності та підвищення конкурентоспроможності на відповідних ринках

2. Обґрунтування перших двох пропозицій полягає в тому, що в умовах повномасштабної війни, яка зараз відбувається в нашій країні, деяка частина населення втратила роботу або свій бізнес, інша частина бажає змінити свій вид діяльності. Але для цього потрібно розробити бізнес-план впровадження свого інвестиційного проєкту. При цьому більшість бажаючих не знають з чого почати і як розробляти бізнес-план майбутнього власного бізнесу. Звісно, що вже існують платформи з надання відповідних послуг. Проте, проведенні дослідження довели, що даний вид ринку не в повній мірі

заповнений і, до того ж, цінова політика та можливі додаткові послуги сильно різняться між собою. Наприклад, досить мало фірм, які одночасно пропонують проведення тренінгів з розробки бізнес-планів та, за бажанням споживача, їх розробку. А відтак, на відповідному ринку послуг існує певна ніша, яку пропонується зайняти підприємству. До того ж, підприємство має вже розроблений сайт і незначне його доопрацювання з висвітленням на ньому можливості надання відповідних послуг, значно скоротить витрати на впровадження відповідних послуг, а репутація підприємства буде слугувати великою перевагою щодо входження у відповідний ринок послуг.

3. Наявність сайту на підприємстві та його бізнес-домен також слугують перевагами щодо третього напрямку надання послуг. Адже, якісно проводити бізнес-аналіз будь-якого підприємства може тільки свідомий аналітик щодо специфіки діяльності досліджуємого підприємства.

4. Для впровадження інвестиційного проекту підприємству знадобиться вкласти 191250,0 грн., до складу яких входить закупівля шести ноутбуків Asus UX425EA-KI356W Pine Grey, середня вартість яких складає 30000 грн. за штуку та витрати на доопрацювання сайту у розмірі 11250 грн. Всі інші витрати – це поточні витрати, щорічна сума яких складає 1191267,3 грн. Термін життєвого циклу проекту три роки. Впровадження інвестиційного проекту пропонується здійснити за рахунок власних коштів.

5. Аналіз інвестиційного проекту довів, що він є доцільним, оскільки чиста модифікована вартість вища за суму інвестицій, рентабельність інвестицій складає 149,4%, а період окупності трохи більше одного року.

6. Згідно даних очікуваної економічної ефективності запропонованих послуг підприємство протягом року буде додатково отримувати прибуток у розмірі 128732,7 грн., а рівень їх рентабельності складе 10,8%.

7. На підставі проведеного співвідношення прибутку та чистої рентабельності продаж 2022 року з даними інвестиційного проекту було встановлено, що незважаючи на доволі незначну частину прибутку від впровадження інвестиційного проекту у порівнянні з її зальним розміром у

2022 році, чиста рентабельність продаж від надання відповідних послуг, що запропоновані в проекті значно вища, ніж на підприємстві у 2022 році.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

На підставі проведених досліджень в кваліфікаційній роботі ми можемо зробити наступні висновки:

1. Дослідження щодо трактування категорії «фінансова стійкість» довели, що серед науковців відсутня єдність до зазначеної категорії. В залежності від напрямку власних досліджень, кожен з них може розглядати її з різних сторін. Так, частина науковців під фінансовою стійкістю підприємства розуміють стан фінансових ресурсів підприємства. Хтось бачить кінцеві результати господарювання. А дехто залежність підприємств від залучених джерел фінансування, тобто можливість підприємства бути плато- та кредитоспроможним

2. Згідно проведених досліджень фінансову стійкість підприємства пропонується трактувати як комплексне поняття, яке формується під впливом внутрішніх та зовнішніх факторів, врахування яких призводить до стабільності господарської діяльності підприємств протягом тривалого часу (навіть в умовах нестабільності зовнішніх чинників) завдяки збалансованості його ресурсного потенціалу, доходів та витрат, обґрунтовано прийнятим рішенням.

3. На підставі проведених досліджень щодо методики оцінки фінансової стійкості підприємства було встановлено, що його оцінка здійснюється за допомогою експрес-аналізу, з метою виявлення проблемних місць діяльності підприємства, та комплексної оцінки з використанням коефіцієнтів за такими основними напрямками: оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства, оцінка фінансової незалежності підприємства, оцінка ділової його активності та оцінка прибутковості підприємства. Кожна з цих груп характеризує окрему господарську ланку фінансової діяльності підприємства і дозволяє провести комплексну оцінку

фінансового потенціалу підприємства, його плато- та кредитоспроможності, конкурентоспроможності на відповідному ринку господарської діяльності.

4. Основним видом діяльності ТОВ «Агросічеслав» згідно офіційної інформації, що висвітлюється в інформаційному просторі є оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин. Проте, підприємство більше приділяє уваги закупівлі засобів захисту рослин; добрив та стимуляторів росту; препаратам біозахисту рослин. Підприємство протягом останніх трьох років є представником відомої німецької компанії DVA AGRO GMBH, яка займається виробництвом засобів захисту рослин, добрив тощо. Відповідно до переліку основних та додаткових видів діяльності, підприємство у своїй наявності не має земельних ресурсів відведених під виробництво сільськогосподарської продукції, але має транспортні засоби, машини та обладнання середньою вартістю 1367,75 тис. грн. станом на 2022 рік. Постійний персонал підприємства складає 7 осіб.

5. Незважаючи на достатню наявність промислово-виробничого потенціалу на підприємстві та достатньо ефективне їх використання, критерій ефективності їх використання має тенденцію до погіршення. Так, рівні рентабельності основного та оборотного капіталу у 2022 році проти 2020 року знизились на 4,33 та 39,05 відсоткових пункти і станом на 2022 рік склали 55,13% та 21,58% відповідно, що пов'язано із різними темпами зростання отриманого прибутку та наявності основного і оборотного капіталу на підприємстві.

6. З метою покращення реалізації продукції підприємство розробило свій сайт, на якому висвітлюється вся інформація для майбутнього споживача щодо видів продукції, їх цінової політики, наведені всі контакти зв'язку з підприємством для отримання певних консультацій (посилання на сайт: <https://store.agrosicheslav.com.ua/udobr/>). Така форма зв'язку з майбутніми споживачами в умовах коронавірусу та воєнного стану надає можливості підприємству розширювати кількість своїх споживачів, що повинно позитивно впливати на кінцеві результати його діяльності. Проте, за

кінцевими результатами господарювання ТОВ «Агросічеслав» протягом останніх двох років погіршило свій стан, оскільки розмір отриманого прибутку зменшився на 3,1 тис. грн., що негативно вплинуло на всі види рентабельності продаж. Погіршення кінцевих результатів діяльності підприємства пов'язано з тим, що до початку війни товариство орієнтувалось і укладало договори з підприємствами Херсонської, Запорізької, Харківської, Донецької, Дніпропетровської та ще ряду інших областей, частина з яких зараз знаходяться під окупацією.

7. За результатами аналізу фінансової діяльності підприємства було встановлено, що воно незалежне від зовнішніх кредиторів, плато- та кредитоспроможне, немає проблем з ліквідністю. Проте, результати аналізу видів рентабельності підприємства свідчать, що незважаючи на незалежність підприємства, його платоспроможність та кредитоспроможність, товариство має негативну тенденцію до погіршення результатів його діяльності. Так, практично всі види рентабельності на підприємстві протягом 2020-2022 років мали тенденцію до погіршення (за винятком рентабельності активів).

8. Для зміцнення фінансової стійкості підприємства в складних умовах воєнного стану і з метою збільшення його прибутковості ми пропонуємо товариству додатково впровадити декілька видів послуг, а саме; 1) проведення тренінг-курсів щодо розробки бізнес-моделі підприємства та бізнес-планів створення власного бізнесу, 2) безпосередня розробка бізнес-планів, 3) проведення бізнес-аналітики малих та середніх підприємств аграрного спрямування з метою покращення їх результатів діяльності та підвищення конкурентоспроможності на відповідних ринках

9. Обґрунтування перших двох пропозицій полягає в тому, що в умовах повномасштабної війни, яка зараз відбувається в нашій країні, деяка частина населення втратила роботу або свій бізнес, інша частина бажає змінити свій вид діяльності. Але для цього потрібно розробити бізнес-план впровадження свого інвестиційного проєкту. При цьому більшість бажаючих не знають з чого почати і як розробляти бізнес-план майбутнього власного

бізнесу. Звісно, що вже існують платформи з надання відповідних послуг. Проте, проведенні дослідження довели, що даний вид ринку не в повній мірі заповнений і, до того ж, цінова політика та можливі додаткові послуги сильно різняться між собою. Наприклад, досить мало фірм, які одночасно пропонують проведення тренінгів з розробки бізнес-планів та, за бажанням споживача, їх розробку. А відтак, на відповідному ринку послуг існує певна ніша, яку пропонується зайняти підприємству. До того ж, підприємство має вже розроблений сайт і незначне його доопрацювання з висвітленням на ньому можливості надання відповідних послуг, значно скоротить витрати на впровадження відповідних послуг, а репутація підприємства буде слугувати великою перевагою щодо входження у відповідний ринок послуг.

10. Наявність сайту на підприємстві та його бізнес-домен також слугують перевагами щодо третього напрямку надання послуг. Адже, якісно проводити бізнес-аналіз будь-якого підприємства може тільки свідомий аналітик щодо специфіки діяльності досліджуемого підприємства.

11. Для впровадження інвестиційного проекту підприємству знадобиться вкласти 191250,0 грн., до складу яких входить закупівля шести ноутбуків Asus UX425EA-KI356W Pine Grey, середня вартість яких складає 30000 грн. за штуку та витрати на доопрацювання сайту у розмірі 11250 грн. Всі інші витрати – це поточні витрати, щорічна сума яких складає 1191267,3 грн. Термін життєвого циклу проекту три роки. Впровадження інвестиційного проекту пропонується здійснити за рахунок власних коштів.

12. Аналіз інвестиційного проекту довів, що він є доцільним, оскільки чиста модифікована вартість вища за суму інвестицій, рентабельність інвестицій складає 149,4%, а період окупності трохи більше одного року.

13. Згідно даних очікуваної економічної ефективності запропонованих послуг підприємство протягом року буде додатково отримувати прибуток у розмірі 128732,7 грн., а рівень їх рентабельності складе 10,8%.

14. На підставі проведеного співвідношення прибутку та чистої рентабельності продаж 2022 року з даними інвестиційного проєкту було встановлено, що незважаючи на доволі незначну частину прибутку від впровадження інвестиційного проєкту у порівнянні з її зальним розміром у 2022 році, чиста рентабельність продаж від надання відповідних послуг, що запропоновані в проєкті значно вища, ніж на підприємстві у 2022 році.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств : Підручник / В.Г. Андрійчук. – К. : КНЕУ, 2015. – 783 с.
2. Безбородова Т. В. Удосконалення механізму управління фінансовими ресурсами підприємств / Т. В. Безбородова // Держава та регіони. – 2015. – № 7. – С. 25–26.
3. Білик М. Д. Обліково-аналітичне забезпечення управління фінансовими результатами діяльності підприємств / М. Д. Білик, В. В. Бабіч // Бізнес Інформ [Електронний ресурс]. – 2015. - № 4. - С. 205-213. - Режим доступу: http://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2015-4_0-pages-205_213.pdf.
4. Бланк І.А. Словник-довідник фінансового менеджера / І.А. Бланк. – К. : Ніка-Центр, 1998. – 480 с.
5. Бойчик І.М Економіка підприємства: підручник. / І.М.Бойчик. – К.: Кондор -Видавництво, 2016. – 378 с.
6. Вартість ноутбуків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://comfy.ua/ua/dnipro/notebook/>
7. Грабовецький Б.Є. Методи експертних оцінок: теорія, методологія, напрями використання : [монографія] / Б.Є. Грабовецький. – Вінниця : ВНТУ, 2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.twirpx.com>.
8. Грабовецький Б. Є. Фінансовий аналіз та звітність : навч. посіб. / Б. Є. Грабовецький, І. В. Шварц. – Вінниця : ВНТУ, 2011. – 281 с.
9. Економічний аналіз : навчальний посібник для здобувачів вищої освіти/ Н. Ю. Рекова, Є. О. Підгора, В. В.Ровенська, О. В. Латишева, Т. П. Гітіс, І. Ю. Єрфорт, І. І. Смирнова, С. В. Касьянюк. – Краматорськ : ДДМА, 2021. – 200 с.
10. Економіка підприємства: навчальний посібник / О.І. Лисак, Л.О. Андреева, Л.О.Болтянська .- Мелітополь: Люкс, 2020. – 272 с.

11. Економічна діагностика: Підручник / В. Л. Дикань, І. В. Токмакова, В. О. Овчиннікова та ін. – Харків: УкрДУЗТ, 2022. – 284 с
12. Івахненко В.М. Економічний аналіз : [навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц.] / В.М. Івахненко, М.І. Горбатюк, В.С. Львовчкін. – К. : КНЕУ, 2001. – 387 с.
13. Консалтинг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.netsoft.com.ua/consultingU.html>
14. Косянчук Т.Ф., Лук'янова В.В., Майорова Н.І., Швил В.В. Економічна діагностика: Навчальний посібник / За заг. ред. Т.Ф. Косянчук – Львів: Новий Світ - 2000. 2007. - 452 с.
15. Кравченко М.С. Сутність фінансової стійкості промислового підприємства / М.С. Кравченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : формат PDF.
16. Крамаренко Г. О. Фінансовий аналіз : підручник / Г. О. Крамаренко, О. С. Чорна. – К. : Центр учб. л-ри, 2015 – 392 с.
17. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Коваль-ської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 700 с
18. Кундицький О. О. Про прибуток як основне джерело заощаджень підприємств / О. О. Кундицький // Науковий вісник : зб. наук.-техн. пр. – Львів : НЛТУУ, 2016. – С. 151–156.
19. Міценко Н. Г. Ефективність і результативність діяльності торговельного підприємства: оцінка та планування / Н. Г. Міценко, І. П. Міщук // Науковий вісник : зб. наук.-техн. пр. – Львів: НЛТУУ, 2014. – Вип. 22.8. – С. 260–269.
20. Минеральные и микроудобрения [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://store.agrosicheslav.com.ua/udobr/>
21. Мочаліна З. М. Методичний інструментарій та сучасні проблеми аналізу фінансових результатів / З. М. Мочаліна, О. В. Поспелов // Комунальне господарство міст : наук.-техн. зб. – 2015. – № 98. – С. 221–227.

22. Навчальні курси та тренінги по системах менеджменту та управлінню бізнес-процесами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://business-support.lviv.ua/consulting/>

23. Один з лідерів на ринку агропродукції України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.agrosichslav.com.ua/>

24. Остап'юк Н. А. Методика оцінки фінансового стану підприємства в умовах інфляції / Н. А. Остап'юк // Вісник ЖДТУ. – 2015. – № 1(55). – С. 127–129.

25. Розробка бізнес-планів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pareto.com.ua/ua/rozrobka-biznes-planiv/>

26. Русак Н.А. Фінансовий аналіз суб'єкта господарювання : [навч. посіб.] / Н.А. Русак, В.А. Русак. – СПб. : Бізнес-преса, 2006. – 304 с.

27. Савицька В.Г. Економічний аналіз діяльності підприємства / В.Г. Савицька. – К. : Знання, 2005. – 654 с.

28. Створення та розробка бізнес-плану будь якого рівня складності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://na5ku.com.ua/uk/business-plan/>

29. Стригуль Л.С. Теоретико-методичне забезпечення визначення фінансової стійкості підприємств різних організаційно-правових форм в умовах мінливого середовища / Л.С. Стригуль // Науковий вісник Ужгородського національного університету - Випуск 6, частина 3, 2016 – С. 64-67.

30. Тарифи на електроенергію для підприємств [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://index.minfin.com.ua/ua/tariff/electric/prom/>

31. Тищенко О.М. Моделювання оцінки та прогнозування фінансової стійкості підприємства / О.М. Тищенко, Л.О. Норік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://archive.nbuiv.gov.ua>.

32. Філімоненков О.С. Фінанси підприємств : [навч. посіб.] / О.С. Філімоненков ; 2-ге вид., пероб. та доп. – Київ, 2005.

33. Ціни на підтримку, створення та доопрацювання сайтів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ifish.com.ua/ua/tsini-na-pidtrimku/#section-5_5

34. Шеремет А.Д. Фінанси підприємств : [навч. посіб.] / А.Д. Шеремет, Р.С. Сафулін. – М. : ИНФРА, 2008. – 343 с.

35. <https://agrarii-razom.com.ua/organization/dva-agro-gmbh>

ДОДАТКИ

Додаток А – Мінеральні добрива

будням

Средства защиты Удобрения Стимуляторы/регуляторы роста Семена Другое

Средства защиты (87)
Удобрения (8)
Стимуляторы/регуляторы роста (2)
Семена (23)
Другое (7)

Уточнить поиск

Цена (в у.о)

200.00

11.00

Уточнение поиска

Минеральные и микроудобрения

Сравнение товаров (0)

По умолчанию

15

Гумифилд ВР-18

Гумифилд ВР-18 - универсальный антистрессант, который применяется как для обработки семян, так и для в..

\$140.00

В КОРЗИНУ

Гумифилд Форте Амино

Препарат был разработан специально для снятия с растений жестких стрессов различного

\$150.00

В КОРЗИНУ

Гумифилд Форте Брикс

Гумифилд Форте БРИКС разработан специально для предпосевной обработки семян. Экстракт морских

\$160.00

В КОРЗИНУ

Средства защиты Удобрения Стимуляторы/регуляторы роста Семена Другое

\$140.00

В КОРЗИНУ

\$150.00

В КОРЗИНУ

\$160.00

В КОРЗИНУ

Гумифилд Форте Фульвик

Гумифилд Форте особенно эффективен при вегетации озимых культур. Гумат калия в составе

\$150.00

В КОРЗИНУ

Фульвигрин Антистресс

Фульвигрин Антистресс разработан специально для быстрого снятия сильных стрессов различного

\$200.00

В КОРЗИНУ

Фульвигрин Стимул

Фульвигрин Стимул разработан для максимальной реализации генетического потенциала растений.

\$200.00

В КОРЗИНУ

Средства защиты Удобрения Стимуляторы/регуляторы роста Семена Другое

\$150.00

В КОРЗИНУ

\$200.00

В КОРЗИНУ

\$200.00

В КОРЗИНУ

Фульвیتال Плюс ВС

Жидкий Фульвیتال Плюс в.с. разработан специально для стимуляции активного роста

\$200.00

В КОРЗИНУ

Фульвیتال Плюс ЗП

Фульвیتال Плюс разработан специально для стимуляции активного роста растений.

\$48.00

В КОРЗИНУ

Додаток Б – Гербіциди

https://store.agrosicheslav.com.ua/zahist/gerbicidi/

Средства защиты Удобрения Стимуляторы/регуляторы роста Семена Другое

Прогресс: 18

Сравнение товаров (0)

По умолчанию

15

- Десиканты (2)
- Родентициды (1)
- Фумиганты (1)
- Удобрения (8)
- Стимуляторы/регуляторы роста (2)
- Семена (23)
- Другое (7)

Уточнить поиск

Цена (в у.о.)

480.00

0.57

Уточнение поиска

Альфа-Бентазон

Послеурожайный селективный гербицид контактного действия для уничтожения однолетних

\$334.00

В КОРЗИНУ

Альфа-Бригадир

Послеурожайный селективный гербицид системного действия против однолетних двудольных и

\$102.00

В КОРЗИНУ

Альфа-Гетьман

Почвенный гербицид системного действия против однолетних злаковых и некоторых двудольных

\$100.00

В КОРЗИНУ

https://store.agrosicheslav.com.ua/zahist/gerbicidi/

Средства защиты Удобрения Стимуляторы/регуляторы роста Семена Другое

480.00

0.57

Уточнение поиска

Альфа-Дикамба

Послеурожайный селективный гербицид системного действия для уничтожения однолетних и

\$88.50

В КОРЗИНУ

Альфа-Маис

Послеурожайный гербицид системного действия для уничтожения однолетних

\$12.60

В КОРЗИНУ

Альфа-Нурфурон

Послеурожайный гербицид системного действия против однолетних, многолетних злаковых

\$45.65

В КОРЗИНУ

https://store.agrosicheslav.com.ua/zahist/gerbicidi/

Средства защиты Удобрения Стимуляторы/регуляторы роста Семена Другое

Послеурожайный гербицид системного действия для уничтожения однолетних и

\$190.00

В КОРЗИНУ

гербицид системного действия для уничтожения однолетних двудольных и некоторых злаковых

\$36.00

В КОРЗИНУ

Послеурожайный гербицид системного действия для уничтожения однолетних и

\$29.25

В КОРЗИНУ

Альфа-Стар-Дуо

Комбинированный послеурожайный гербицид системного действия для защиты посевов зерновых

\$58.50

В КОРЗИНУ

Антизлак

Селективный послеурожайный гербицид для уничтожения однолетних и многолетних злаковых

\$30.80

В КОРЗИНУ

Ацифен РК

Послеурожайный селективный гербицид контактного действия группы дифениловый эфира против

\$350.00

В КОРЗИНУ

Фунгіциди

← → <https://store.agrosicheslav.com.ua/zahist/fungicidi/> ☆ ↻ 🏠 🔍 Поиск — | 100% | + 🌐 📧 📱 >> ☰

Протравители (8) Средства защиты Удобрения Стимуляторы/регуляторы роста Семена Другое

- Десиканты (2)
- Родентициды (1)
- Фумиганты (1)
- Удобрения (8)
- Стимуляторы/регуляторы роста (2)
- Семена (23)
- Другое (7)

Уточнить поиск

Цена (в у.о)

215.00

13.20

Сравнение товаров (0)

По умолчанию

15

Альфа-Мидь

Фунгицид контактного действия.Преимущества применения- Широкий спектр

\$163.00

Альфа-Стандарт

Локально-системный фунгицид защитного и куративного действия.Преимущества

\$89.00

Боливар Форте

Двухкомпонентный мезосистемный фунгицид с двумя различными механизмами действия для контроля

\$148.50

Насіння соняшнику

https://store.agrosicheslav.com.ua/nasinnya/sonyashnik/

Средства защиты Удобрения Стимуляторы/регуляторы роста Семена Другое

Подсолнечник

Сравнение товаров (0)

По умолчанию 15

Стимуляторы/регуляторы роста (2)

Семена (23)

- Кукуруза (1)
- Подсолнечник (18)
- Рпис (4)
- Другое (7)

Європа КЛП

..

\$142.00

В КОРЗИНУ

Белла

Главные особенности: Стабильно высокая урожайность* Пластичность к различным условиям

\$160.00

В КОРЗИНУ

Дюрбан

..

\$131.00

В КОРЗИНУ

Имерия

..

\$125.00

В КОРЗИНУ

Клариса

..

\$120.00

В КОРЗИНУ

Марбелія

..

\$132.00

В КОРЗИНУ

НС Имисан (Clearfield)

НС Сумо (Sumo)

НС Таурис (Clearfield)